

EL

EL

EL

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 4.3.2009
COM(2009) 114 τελικό

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΕΑΡΙΝΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Η υλοποίηση της ευρωπαϊκής ανάκαμψης

ΜΕΡΟΣ 1

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΕΑΡΙΝΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Η υλοποίηση της ευρωπαϊκής ανάκαμψης

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τους έξι τελευταίους μήνες η ευρωπαϊκή οικονομία γνώρισε πρωτοφανή στα χρονικά πίεση που προκλήθηκε από την παγκόσμια οικονομική κρίση. Δοκιμάστηκε η ανθεκτικότητα και την ταχύτητα αντίδρασης της ΕΕ. Τέθηκαν στο προσκήνιο προκλήσεις σε επίπεδο συντονισμού και έγινε εντονότερη η ανάγκη για αλληλεγγύη μεταξύ των 27 κρατών μελών. Το φθινόπωρο του περασμένου έτους, η ΕΕ ανέλαβε τη δράση που ήταν απαραίτητη για να εμποδίσει την κατάρρευση των χρηματοπιστωτικών αγορών. Το Δεκέμβριο, επιτεύχθηκε συμφωνία για τη θέσπιση του Ευρωπαϊκού Σχεδίου για την Ανάκαμψη της Οικονομίας (ΕΣΑΟ), με σκοπό να σταματήσει η επιβράδυνση της οικονομικής δραστηριότητας και να δημιουργηθούν οι κατάλληλες συνθήκες για την ανάκαμψη. Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη ανταποκρίθηκαν θετικά στην ανάγκη θέσπισης μέτρων για την αντιμετώπιση της κρίσης και την προετοιμασία για την ανάκαμψη.

Τώρα που τα μέτρα εφαρμόζονται, αρχίζει να γίνεται αισθητή η ανάγκη μεγαλύτερου συντονισμού για να μεγιστοποιηθούν τα θετικά διασυννοριακά αποτελέσματά τους. Σκοπός της παρούσας ανακοίνωσης είναι να προσδιοριστούν τα επόμενα βήματα για να αντιμετωπιστεί η κρίση και να αρχίσει η ανάκαμψη της ΕΕ. Περιλαμβάνει ένα φιλόδοξο πρόγραμμα για τη μεταρρύθμιση του χρηματοπιστωτικού τομέα, ανασκόπηση των μέτρων που θεσπίζονται για τη στήριξη της ζήτησης, την τόνωση των επενδύσεων και τη διατήρηση ή τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης και παρουσιάζει μια διαδικασία για την προετοιμασία της συνόδου κορυφής για την απασχόληση το Μάιο. Επίσης τοποθετεί τις εσωτερικές προσπάθειες της ΕΕ στο ευρύτερο πλαίσιο της προσεχούς συνόδου κορυφής G20, κατά την οποία η ΕΕ πρέπει να παρουσιάσει μια φιλόδοξη ατζέντα για τη μεταρρύθμιση του διεθνούς συστήματος χρηματοπιστωτικής διακυβέρνησης.

Καθώς η παγκόσμια οικονομία εξακολουθεί την καθοδική της πορεία, η πτώση της ζήτησης και οι απώλειες θέσεων απασχόλησης πλήττουν τις επιχειρήσεις, τις οικογένειες και τις κοινότητες σε όλη την ΕΕ. Η εμπιστοσύνη στο χρηματοπιστωτικό τομέα παραμένει πολύ χαμηλή. Νέες αδυναμίες έρχονται στο φως και απαιτούν συντονισμένη απάντηση. Η εξυγίανση του τραπεζικού συστήματος αποτελεί προϋπόθεση για την αποκατάσταση των κανονικών πιστωτικών συνθηκών. Απαιτείται σημαντική κινητοποίηση για την καταβολή προσπαθειών, διότι η ανάκαμψη θα απαιτήσει χρόνο.

Η σταθεροποίηση των χρηματοπιστωτικών αγορών δεν έχει ακόμη οδηγήσει στη χαλάρωση της πιστωτικής στενότητας και στην αποκατάσταση της ροής δανείων προς επιχειρήσεις και νοικοκυριά. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η ΕΕ πρέπει να συνεχίσει δυναμικά τη μεταρρύθμιση του χρηματοπιστωτικού τομέα εφαρμόζοντας μεταρρυθμίσεις των κανονιστικών ρυθμίσεων, και προσβλέποντας σε ένα καταλληλότερο εποπτικό καθεστώς με βάση την πραγματικότητα που έχει διαμορφωθεί σήμερα σε διασυννοριακό επίπεδο.

Όσο η χορήγηση πιστώσεων παραμένει ανεπαρκής, οι προσπάθειες για την τόνωση της ζήτησης και της εμπιστοσύνης του καταναλωτή δεν καρποφορούν. Μετά την έγκριση του σχεδίου ανάκαμψης το Δεκέμβριο, άρχισε η εφαρμογή της συμφωνηθείσας δέσμης κινήτρων.

Παρόλο που θα χρειαστεί χρόνος για να επενεργήσουν τα θετικά αποτελέσματα στο οικονομικό σύστημα, το μέγεθος της δημοσιονομικής προσπάθειας (περίπου 3,3% του ΑΕΠ της ΕΕ ή άνω των 400 δισεκατομμυρίων ευρώ) θα δημιουργήσει νέες επενδύσεις, θα στηρίξει τους εργαζομένους και τις οικογένειές τους και θα τονώσει τη ζήτηση. Στα μέτρα αυτά έρχονται να προστεθούν και οι προσπάθειες που εντάσσονται στο μακροπρόθεσμο στόχο οικοδόμησης μιας ανταγωνιστικής και βιώσιμης ευρωπαϊκής οικονομίας, όπως προβλέπεται στη στρατηγική της Λισαβόνας για την ανάπτυξη και την απασχόληση. Με αυτόν τον τρόπο εξασφαλίζεται ότι η ΕΕ όχι μόνο αντιμετωπίζει την παρούσα οικονομική επιβράδυνση, αλλά προετοιμάζεται να αξιοποιήσει στο μέγιστο τις μελλοντικές ευκαιρίες.

Συγχρόνως, έχουν αρχίσει να γίνονται αισθητές οι επιπτώσεις στις θέσεις απασχόλησης. Απαιτείται στοχευμένη δράση για να περιοριστεί η οικονομική δυσπραγία των πολιτών και να αποφευχθεί η απώλεια πολύτιμων δεξιοτήτων. Μπορούν και πρέπει να ληφθούν μέτρα για να διατηρήσουν οι εργαζόμενοι τις θέσεις τους στη διάρκεια αυτής της φάσης επιβράδυνσης και να χρησιμοποιηθούν δημιουργικές λύσεις για να διατηρηθεί ο στόχος της ανάπτυξης εργατικού δυναμικού υψηλής ειδίκευσης.

Πρόκειται για παγκόσμια κρίση, και η ανάκαμψη δεν θα ολοκληρωθεί αν δεν αρχίσουν και πάλι να αναπτύσσονται και να συναλλάσσονται οι κυριότεροι συντελεστές της παγκόσμιας οικονομίας. Τα μέτρα που λήφθηκαν στην ΕΕ έχουν αποτελέσει πηγή έμπνευσης για τους εταίρους μας σε παγκόσμιο επίπεδο και συνέβαλαν ώστε να δημιουργηθεί συναίνεση για την ανάληψη δράσης η οποία αναμένεται να μεταφραστεί σε συγκεκριμένες ενέργειες στο πλαίσιο της επικείμενης συνόδου G20 στο Λονδίνο.

Καθώς εκτυλίσσεται η κρίση, γίνεται όλο και σαφέστερη η σπουδαιότητα που έχει η κοινοτική διάσταση. Η ενιαία αγορά τροφοδότησε την οικονομική ανάπτυξη της ΕΕ την τελευταία δεκαπενταετία, μια ανάπτυξη που οδήγησε στη δημιουργία εκατομμυρίων θέσεων εργασίας, καθιστώντας την Ευρώπη πιο ανταγωνιστική και πιο αποτελεσματική. Διαμόρφωσε μια πρωτοφανή αλληλεξάρτηση με αποτέλεσμα οι έμποροι, οι προμηθευτές, οι κατασκευαστές και οι καταναλωτές να συνδέονται μεταξύ τους όσο ποτέ άλλοτε. Όλα τα κράτη μέλη έχουν περισσότερες εμπορικές συναλλαγές μεταξύ τους από ό,τι με τον υπόλοιπο κόσμο. Συνεπώς, ο καλύτερος τρόπος να δοθεί ώθηση στην οικονομία είναι να αξιοποιηθεί αυτό το στοιχείο αλληλεξάρτησης, αποφεύγοντας οποιαδήποτε προσπάθεια να τεθούν τεχνητά εμπόδια στα αποτελέσματα των μέτρων ανάκαμψης.

Αυτό φέρνει στο προσκήνιο τη σημασία του συντονισμού. Ενώ αναγνωρίζεται ότι υπάρχουν σαφείς διαφορές στην κοινωνικοοικονομική κατάσταση των κρατών μελών, καθένα από αυτά διαθέτει ένα ευρύ φάσμα εργαλείων για την αντιμετώπιση της ιδιαίτερης κατάστασής του. Τα εργαλεία αυτά θα είναι περισσότερο αποτελεσματικά εάν χρησιμοποιούνται μέσα σε ένα σαφές ευρωπαϊκό πλαίσιο. Παραδείγματος χάρη, οι ενέργειες που αναλαμβάνονται σε εθνικό επίπεδο για την τόνωση της ζήτησης έχουν συχνά θετικά διασυννοριακά αποτελέσματα στα αγαθά και τις υπηρεσίες σε άλλα κράτη μέλη και έτσι θέτουν σε κίνηση έναν ενάρετο κύκλο ανάκαμψης για την Ευρώπη ως σύνολο.

Η οικονομία της ΕΕ έχει τεράστιες μακροπρόθεσμες δυνάμεις. Διατηρώντας την ισχυρή θέση της στις παγκόσμιες εξαγωγικές αγορές, έχει δείξει ότι έχει την ανταγωνιστικότητα να επιτύχει στην εποχή της παγκοσμιοποίησης. Διαθέτει εργατικό δυναμικό υψηλής ειδίκευσης και κοινωνικά μοντέλα που αποδεικνύουν την αξία τους σε περιόδους ακραίας πίεσης, προστατεύοντας τα πλέον ευάλωτα μέλη της κοινωνίας μας. Η ΕΕ είναι σε ιδιαίτερα ευνοϊκή θέση να πραγματοποιήσει τη μετάβαση στην οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα και να ανταποκριθεί στην τεχνολογική πρόκληση αντιμετώπισης της αλλαγής του κλίματος.

Αντιμετωπίζοντας μαζί την πρόκληση της κρίσης με πνεύμα αλληλεγγύης είναι ο καλύτερος τρόπος για την Ευρώπη να αξιοποιήσει αυτές τις δυνάμεις ώστε να σταματήσει την επιβράδυνση και να επανέλθει σε πορεία ανάπτυξης.

2. ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΕΝΟΣ ΑΞΙΟΠΙΣΤΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

2.1. Αποκατάσταση της εμπιστοσύνης και της χορήγησης δανείων

Ένας σταθερός χρηματοπιστωτικός τομέας αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για μια διατηρήσιμη ανάκαμψη. Το περασμένο φθινόπωρο, η συντονισμένη ευρωπαϊκή δράση που αναλήφθηκε για την ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών σε όλη την ΕΕ εμπόδισε την κατάρρευση του τραπεζικού κλάδου και συνέβαλε στην αποκατάσταση κάποιας ρευστότητας στις διατραπεζικές αγορές.

Τώρα είναι η στιγμή να αρχίσει η παρακολούθηση αυτών των δεσμών μέτρων στήριξης προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι εφαρμόζονται αποτελεσματικά. Οι αρχές τόσο των χωρών καταγωγής όσο και των χωρών υποδοχής των διασυνοριακών χρηματοπιστωτικών οργανισμών έχουν σημαντικό αμοιβαίο συμφέρον στη διατήρηση της μακροοικονομικής σταθερότητας εγγυώμενες τη χρηματοδότηση και τη σταθερότητα των τοπικών τραπεζικών συστημάτων και παραμένοντας πιστές στην αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των κεφαλαίων.

Η Επιτροπή παρουσίασε ήδη νομοθετικές προτάσεις για την βελτίωση της προστασίας των τραπεζικών καταθέσεων, την αύξηση της αξιοπιστίας των πιστωτικών διαβαθμίσεων, τη διόρθωση των κινήτρων στις αγορές τιτλοποιήσεων και την ενίσχυση της υγείας και της εποπτείας των τραπεζών και των ασφαλιστικών εταιρειών. Οι προσαρμογές των λογιστικών κανόνων συμφωνήθηκαν ταχύτατα έτσι ώστε τα ευρωπαϊκά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα να λειτουργούν υπό τους ίδιους όρους όπως και οι διεθνείς ανταγωνιστές τους. Τα μέτρα αυτά είναι μέρος της οικοδόμησης ενός ισχυρότερου, πιο αξιόπιστου συστήματος για το μέλλον.

Ωστόσο, η εμπιστοσύνη στον τραπεζικό κλάδο παραμένει χαμηλή. Οι τράπεζες και άλλοι συντελεστές του χρηματοπιστωτικού συστήματος εξακολουθούν να βρίσκονται στη διαδικασία απομόχλευσης και δεν έχουν ακόμη αναλάβει τους συνήθεις ρόλους τους είτε στις αγορές χονδρικής είτε λιανικής. Τηρούν πολύ περιοριστική προσέγγιση όσον αφορά τη χορήγηση πιστώσεων. Κατά συνέπεια, η αποκατάσταση της ομαλής ροής των πιστώσεων προς την πραγματική οικονομία αποτελεί ζωτικής σημασίας προτεραιότητα προκειμένου να αποφευχθεί ακόμη μεγαλύτερη κάμψη της οικονομικής ανάπτυξης.

Έχει φθάσει η στιγμή να αναληφθεί δράση για να σταματήσει να τροφοδοτείται αυτός ο κύκλος φθοράς της εμπιστοσύνης και της απροθυμίας για τη χορήγηση δανείων. Σε ορισμένες περιπτώσεις, αυτό σημαίνει ότι πρέπει να αντιμετωπιστεί άμεσα το θέμα των περιουσιακών στοιχείων των τραπεζικών ισολογισμών, ώστε να τεθεί τέρμα στην αβεβαιότητα σχετικά με την αποτίμηση και τον τόπο των μελλοντικών ζημιών. Για να αποκατασταθεί η εμπιστοσύνη στον τραπεζικό κλάδο ως σύνολο, οι τράπεζες που κατέχουν περιουσιακά στοιχεία μειωμένης αξίας πρέπει να τα γνωστοποιήσουν στις αρμόδιες αρχές.

Στηριζόμενη στις κατευθύνσεις που είχε ήδη δώσει σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων στα μέτρα για την στήριξη και ανακεφαλαιοποίηση των

χρηματοπιστωτικών οργανισμών¹, η Επιτροπή παρουσίασε ανακοίνωση² με σκοπό να βοηθήσει τα κράτη μέλη να σχεδιάσουν μέτρα για την αντιμετώπιση των περιουσιακών στοιχείων μειωμένης αξίας. Μεταξύ των προτεινόμενων επιλογών είναι η εξαγορά από το κράτος, η χορήγηση κρατικών εγγυήσεων, οι συμβάσεις ανταλλαγής ή μια υβριδική ρύθμιση. Εναπόκειται στα κράτη μέλη να αποφασίσουν κατά πόσο θα κάνουν χρήση αυτών των εργαλείων και πώς θα τα σχεδιάσουν. Αλλά ένα συντονισμένο ευρωπαϊκό πλαίσιο, με βάση τις αρχές της διαφάνειας, της γνωστοποίησης, της αποτίμησης και του καταμερισμού των βαρών, θα συμβάλει ώστε τα μέτρα απομάκρυνσης των περιουσιακών στοιχείων μειωμένης αξίας να έχουν το μέγιστο δυνατό αποτέλεσμα.

Το πλαίσιο θα εξασφαλίσει ισότιμους όρους ανταγωνισμού μεταξύ τραπεζών, θα διευκολύνει τη συμμόρφωση με τους κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων, θα περιορίσει τις επιπτώσεις στα δημόσια οικονομικά και θα προετοιμάσει την απαραίτητη αναδιάρθρωση του κλάδου. Η Επιτροπή θα παρουσιάσει σύντομα λεπτομερέστερες κατευθύνσεις σχετικά με την προσέγγιση που θα υιοθετήσει όσον αφορά την αξιολόγηση των σχεδίων αναδιάρθρωσης και βιωσιμότητας των επιμέρους τραπεζών βάσει των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων. Θα προβαίνει σε κατά περίπτωση αξιολογήσεις, λαμβάνοντας υπόψη τη συνολική ενίσχυση που έχει ληφθεί μέσω της ανακεφαλαιοποίησης, των εγγυήσεων ή της απομάκρυνσης των περιουσιακών στοιχείων μειωμένης αξίας, για να εξασφαλιστεί η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα και η αποκατάσταση της ομαλής λειτουργίας του ευρωπαϊκού τραπεζικού τομέα.

Με σκοπό τη βελτίωση των πιστωτικών συνθηκών, η ΕΚΤ και άλλες κεντρικές τράπεζες, εισέφεραν σημαντική ρευστότητα στις αγορές. Έχουν ήδη μειώσει τα επιτόκια και η ΕΚΤ δήλωσε ότι μπορεί να υπάρχουν περιθώρια για περαιτέρω μειώσεις. Με τη δημιουργία ζήτησης για δάνεια, τα αποτελέσματα των δημοσιονομικών κινήτρων αναμένεται επίσης να τονώσουν την εμπιστοσύνη των τραπεζών και την προθυμία τους να χορηγήσουν δάνεια. Οι πιστωτικές ροές πρέπει, συνεπώς, να παρακολουθούνται πολύ στενά τους προσεχείς μήνες για να εξασφαλιστεί ότι η εκτεταμένη δημόσια παρέμβαση στο χρηματοπιστωτικό τομέα προσφέρει πράγματι ανακούφιση στα ευρωπαϊκά νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις.

2.2. Πιο υπεύθυνες και αξιόπιστες χρηματοπιστωτικές αγορές για το μέλλον

Η κρίση έφερε στο φως अपαράδεκτους κινδύνους που περικλείει η σημερινή διακυβέρνηση των διεθνών και ευρωπαϊκών χρηματοπιστωτικών αγορών, οι οποίοι έχουν αποδειχθεί πραγματικοί και συστημικοί σε περιόδους σοβαρής αναταραχής. Τα άνευ προηγουμένου μέτρα που λαμβάνονται για την αποκατάσταση της σταθερότητας του τομέα, πρέπει να συνοδευτούν από ριζική μεταρρύθμιση με σκοπό να διορθωθούν οι γνωστές αδυναμίες, να εντοπιστούν άλλες και να εξασφαλιστεί ότι θα αποτραπεί η εμφάνιση άλλων αδυναμιών στο μέλλον. Οι επιχειρήσεις και οι πολίτες της Ευρώπης πρέπει να μπορούν να έχουν εμπιστοσύνη ότι τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα αποτελούν αξιόπιστους εταίρους για την μετατροπή των καταθέσεών τους σε επενδύσεις, που διαδραματίζει τόσο ζωτικό ρόλο για την μακροπρόθεσμη υγεία της οικονομίας. Η εποπτεία της αγοράς και ο έλεγχος της εφαρμογής συμβατικών και εμπορικών πρακτικών θα διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην αποκατάσταση της εμπιστοσύνης του καταναλωτή στον τραπεζικό τομέα λιανικής.

Στη διάρκεια του 2009, η Επιτροπή θα προτείνει μια φιλόδοξη μεταρρύθμιση του ευρωπαϊκού χρηματοπιστωτικού συστήματος που περιγράφεται στη συνέχεια και με

¹ EE C 270 της 25.10.2008, σ. 8, και EE C 10 της 15.01.2009, σ. 2.

² C(2009) 1345 (δεν έχει ακόμη δημοσιευτεί στην Επίσημη Εφημερίδα).

περισσότερες λεπτομέρειες στο παράρτημα I. Η μεταρρύθμιση θα χαράξει μια σαφή πορεία για την ΕΕ η οποία πρέπει να αναλάβει ηγετικό ρόλο στη διαμόρφωση της διαδικασίας παγκόσμιας αλλαγής ιδίως μέσω των εργασιών της G-20. Παράλληλα, η Επιτροπή θα συνεχίσει την εφαρμογή του πλαισίου για επείγοντα μέτρα διάσωσης καθώς και για τη μακροπρόθεσμη αποκατάσταση της βιωσιμότητας σύμφωνα με τις υπάρχουσες κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις.

Η μεταρρύθμιση θα εξασφαλίσει ότι όλοι οι σχετικοί φορείς και όλα τα είδη χρηματοπιστωτικών μέσων θα υπόκεινται σε κατάλληλες κανονιστικές ρυθμίσεις και εποπτεία. Θα στηρίζεται στις αξίες της ευθύνης, της ακεραιότητας, της διαφάνειας και της συνέπειας.

Τον περασμένο Νοέμβριο, η Επιτροπή ανέθεσε σε μια ομάδα υψηλού επιπέδου υπό την προεδρία του Jacques de Larosière να παρουσιάσει συστάσεις για τη μεταρρύθμιση αυτή, με ιδιαίτερη έμφαση στην εποπτεία. Η Επιτροπή χαιρετίζει την έκθεση που παρουσιάστηκε στις 25 Φεβρουαρίου 2009 και συμεριζεται πλήρως την ανάλυση της ομάδας σχετικά με τα αίτια της χρηματοπιστωτικής κρίσης. Οι 31 συστάσεις της ομάδας de Larosière προσφέρουν ένα εκτενές φάσμα συγκεκριμένων λύσεων για διορθωτικές ενέργειες σε κανονιστικό και εποπτικό επίπεδο καθώς και σε παγκόσμιο επίπεδο.

Πολλές από τις συστάσεις της ομάδας de Larosière που αφορούν κανονιστικές διορθώσεις συντελούν στην αυξανόμενη συναίνεση σχετικά με τους τομείς στους οποίους απαιτούνται αλλαγές, με βάση τα προβλήματα που εντοπίστηκαν από βασικούς φορείς περιλαμβανομένου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Η Επιτροπή έχει ήδη αναλάβει συγκεκριμένες πρωτοβουλίες σε τομείς όπως οι οργανισμοί πιστοληπτικής αξιολόγησης, οι ασφάλειες, η αναθεώρηση των κεφαλαιακών απαιτήσεων βάσει της Βασιλείας II, τα τιτλοποιημένα προϊόντα, οι λογιστικοί κανόνες βάσει των τιμών της αγοράς και η αντιμετώπιση του προκυκλικού χαρακτήρα των κανονιστικών μέτρων. Ο κλάδος έχει δεχθεί το αίτημα της Επιτροπής να μεταφερθούν οι συμβάσεις ανταλλαγής κινδύνου αθέτησης σχετικά με ευρωπαϊκές οντότητες και δείκτες ευρωπαϊκών οντοτήτων σε μια κεντρική πλατφόρμα συμψηφισμού που θα συσταθεί, θα ρυθμίζεται και θα εποπτεύεται στην Ευρώπη έως τις 31 Ιουλίου 2009. Σε άλλους τομείς, όπως η κανονιστική ρύθμιση των κεφαλαίων αντιστάθμισης κινδύνου και άλλων μη τραπεζικών επενδυτικών φορέων, η διαφάνεια των αγορών παραγώγων και οι βελτιωμένοι λογιστικοί κανόνες, η Επιτροπή θα παρουσιάσει κατά προτεραιότητα σχετικές προτάσεις τους επόμενους μήνες.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι συστάσεις της ομάδας σχετικά με την ανάγκη ανάπτυξης μιας σειράς εναρμονισμένων βασικών προτύπων που θα εφαρμόζονται σε όλη την ΕΕ. Θα πρέπει να εντοπιστούν και να αρθούν βασικές διαφορές στις εθνικές νομοθεσίες που προέρχονται από εξαιρέσεις, παρεκκλίσεις, προσθήκες που έχουν γίνει σε εθνικό επίπεδο ή ασάφειες σε υφιστάμενες οδηγίες. Συνεπώς, η Επιτροπή θα αναλάβει νέα σημαντική πρωτοβουλία προς την κατεύθυνση αυτή. Τα πορίσματα της ομάδας σχετικά με το καθεστώς κυρώσεων συνηγορούν επίσης υπέρ της ανάγκης να δοθεί νέα ώθηση σε αυτό το μέτωπο.

Στον τομέα της εποπτείας, τα εποπτικά μοντέλα σε εθνική βάση υστερούν σε σχέση με την πραγματικότητα της αγοράς όπου όλο και περισσότερες τράπεζες και ασφαλιστικές εταιρείες λειτουργούν σε διασυνοριακό επίπεδο. Η Επιτροπή έχει ήδη προτείνει τη σύσταση σωμάτων εποπτών για να διευκολύνεται η συνεργασία μεταξύ των εποπτικών αρχών όσον αφορά διασυνοριακές τράπεζες και ασφαλιστικές εταιρείες. Ο συντονισμός εντός των τριών επιτροπών ευρωπαϊκών εποπτικών αρχών αποτέλεσε σημαντικό βήμα προόδου, αλλά υφίστανται περιορισμοί. Η Επιτροπή τροποποίησε τις εντολές των επιτροπών αυτών, πράγμα που θα βελτιώσει την αποτελεσματικότητα και την αποδοτικότητά τους, έχει θεσπίσει μια

διαδικασία αποφάσεων με ενισχυμένη πλειοψηφία και εισήγαγε μια προσέγγιση που στηρίζεται στην αρχή της «συμμόρφωσης ή αιτιολόγησης». Τη στιγμή αυτή βρίσκεται ενώπιον της αρμόδιας για τον προϋπολογισμό αρχής πρόταση να δοθεί μεγαλύτερη χρηματοδότηση στις επιτροπές για τις δραστηριότητές τους.

Στην έκθεση της ομάδας de Larosière τονίζονται τα υφιστάμενα κενά όσον αφορά την πρόληψη, τη διαχείριση και την επίλυση κρίσεων, καθώς και οι δυσχέρειες λόγω της έλλειψης συνεργασίας, συντονισμού, συνέπειας και εμπιστοσύνης μεταξύ εθνικών εποπτικών αρχών. Για τις επιχειρήσεις, η συμμόρφωση με πολλά διαφορετικά καθεστάτα δημιουργεί πρόσθετες διοικητικές και κανονιστικές επιβαρύνσεις. Η Επιτροπή συμφωνεί με τα πορίσματα της ομάδας ότι η πρόσφατη εμπειρία έχει αποκαλύψει σημαντικές δυσλειτουργίες τόσο στον τρόπο με τον οποίο οι εποπτικές αρχές εξετάζουν ορισμένες υποθέσεις, όσο και στην προσέγγισή τους όσον αφορά το χρηματοπιστωτικό σύστημα ως σύνολο.

Όσον αφορά την προληπτική εποπτεία σε μακροοικονομικό επίπεδο, η Επιτροπή χαιρετίζει την ιδέα της ομάδας για ένα νέο ευρωπαϊκό σώμα, υπό την αιγίδα της ΕΚΤ και τη συμμετοχή της Επιτροπής και των επιτροπών ευρωπαϊκών εποπτικών αρχών, για τη συγκέντρωση και την αξιολόγηση πληροφοριών για όλους τους κινδύνους του τομέα ως σύνολο, που θα περιλαμβάνουν όλους τους χρηματοπιστωτικούς τομείς. Ένα τέτοιο σώμα θα ήταν σε θέση να εντοπίζει συστημικούς κινδύνους σε ευρωπαϊκό επίπεδο και να εκδίδει προειδοποιήσεις για πιθανούς κινδύνους. Στο πλαίσιο αυτό, ιδιαίτερα σημαντικά θα είναι τα εργαλεία υποχρεωτικού ελέγχου της συνέχειας που δίνεται και παρακολούθησης καθώς και η δυνατότητα να παραπέμπονται θέματα στους μηχανισμούς έγκαιρης προειδοποίησης.

Όσον αφορά την εποπτεία των μεμονωμένων εταιρειών, η ομάδα συνέστησε τη θέσπιση ενός Ευρωπαϊκού Συστήματος Χρηματοπιστωτικής Εποπτείας (ΕΣΧΕ). Σε μια πρώτη φάση, οι τρεις επιτροπές ευρωπαϊκών εποπτικών αρχών καθώς και οι εθνικές εποπτικές αρχές θα ενισχυθούν, και θα θεσπιστεί ένα πιο εναρμονισμένο σύνολο εποπτικών εξουσιών και καθεστώτων κυρώσεων. Σε μια δεύτερη φάση, οι επιτροπές θα μετατραπούν σε αρχές που θα εκτελούν ορισμένες λειτουργίες σε ευρωπαϊκό επίπεδο, στηριζόμενες συγχρόνως σε σώματα εποπτών και εθνικές εποπτικές αρχές για την διεκπεραίωση των τακτικών εργασιών εποπτείας των επιμέρους εταιρειών. Σε επανεξέταση που θα πραγματοποιηθεί μετά από τρία έτη, θα εξεταστεί η ανάγκη περαιτέρω ενίσχυσης του ΕΣΧΕ.

Η Επιτροπή συμφωνεί με το πόρισμα της ομάδας ότι η διάρθρωση των υφιστάμενων επιτροπών – ο ρόλος των οποίων έχει εξαντλήσει τα όρια των δυνατοτήτων που του παρέχει ο νόμος – δεν είναι επαρκής για να εξασφαλίσει τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα της ΕΕ και των κρατών μελών της, και ότι οι αναποτελεσματικότητες της παρούσας διάρθρωσης πρέπει να επιλυθούν το συντομότερο δυνατό. Η Επιτροπή θεωρεί ότι πλεονεκτήματα παρουσιάζει επίσης ένα σύστημα που συνδυάζει ορισμένες κεντρικές αρμοδιότητες σε ευρωπαϊκό επίπεδο διατηρώντας ταυτόχρονα ένα σαφή ρόλο για τις εθνικές εποπτικές αρχές που βρίσκονται εγγύτερα στην καθημερινή λειτουργία των εταιρειών.

Η Επιτροπή θεωρεί ότι η ανάληψη ενεργειών επείγει και θα προτείνει να επιταχυνθεί η εφαρμογή των πορισμάτων της ομάδας. Με το συνδυασμό των δύο φάσεων που προτείνονται από την ομάδα, θα καταστεί δυνατό να συντελεστεί ταχεία πρόοδος τόσο όσον αφορά τη βελτίωση της ποιότητας και της συνοχής της εποπτείας στην Ευρώπη, όσο και τη μετατροπή των τριών υφιστάμενων ευρωπαϊκών επιτροπών σε αρχές εντός του ευρωπαϊκού συστήματος χρηματοπιστωτικής εποπτείας. Θα πρέπει να εξεταστεί αν είναι εφικτός ο συνδυασμός μιας ή περισσότερων από αυτές τις αρχές έτσι ώστε να εξασφαλιστεί η μεγαλύτερη δυνατή εποπτική συνέπεια και να βελτιωθεί η συνοχή και η αλληλεπίδραση μεταξύ των εμπειρογνομόνων των τομέων της τραπεζικής και ασφαλιστικής εποπτείας καθώς και του τομέα των αγορών.

Οι αρχές θα είναι επιφορτισμένες με τη γενική επιτήρηση και την εξουσία λήψεως τελικών αποφάσεων όσον αφορά τα σώματα των εποπτών για διασυννοριακούς ομίλους, την εξασφάλιση της συνεκτικότητας και των ορθών πρακτικών μέσω της θέσπισης κοινών προτύπων υψηλού επιπέδου και της παροχής κοινών ερμηνειών ως προς τις απαιτήσεις των εποπτικών δραστηριοτήτων, και θα έχουν κεντρικό ρόλο στο πλαίσιο των μηχανισμών έγκαιρης προειδοποίησης και διαχείρισης κρίσεων συνεργαζόμενες με τον συσταθέντα οργανικό φορέα για να εξετάζουν τη συνολική εικόνα της κατάστασης.

Με βάση τις συστάσεις της ομάδας de Larosière, η Επιτροπή θα προχωρήσει τώρα στην επεξεργασία προτάσεων για τη θέσπιση ενός νέου ευρωπαϊκού συστήματος χρηματοπιστωτικής εποπτείας. Λαμβάνοντας υπόψη τις απόψεις που θα εκφραστούν από τα κράτη μέλη, τις υπάρχουσες επιτροπές, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την ΕΚΤ και άλλους εταίρους, η Επιτροπή θα επεξεργαστεί τις προτάσεις της βάσει έκθεσης αξιολόγησης επιπτώσεων και σύμφωνα με τις αρχές για τη βελτίωση της νομοθεσίας.

Προκειμένου να εξασφαλισθεί η ύπαρξη υπεύθυνων και αξιόπιστων χρηματοπιστωτικών αγορών στο μέλλον, η Επιτροπή θα προτείνει ένα φιλόδοξο νέο πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων, με πέντε πρωταρχικούς στόχους:

- (1) Εξασφάλιση ενός **εποπτικού πλαισίου** για την ΕΕ το οποίο να εντοπίζει νωρίς τους δυνητικούς κινδύνους, να τους αντιμετωπίζει αποτελεσματικά πριν εκδηλωθούν οι επιπτώσεις τους, και να ανταποκρίνεται στην πρόκληση των σύνθετων διεθνών χρηματοπιστωτικών αγορών. Η Επιτροπή θα υποβάλει **ευρωπαϊκή δέσμη μέτρων χρηματοπιστωτικής εποπτείας** πριν από τα τέλη Μαΐου του 2009, προκειμένου να ληφθεί απόφαση από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ιουνίου. Οι νομοθετικές αλλαγές που απαιτούνται για να τεθούν σε ισχύ οι υπόψη προτάσεις θα ακολουθήσουν το φθινόπωρο και πρέπει να θεσπισθούν εγκαίρως ούτως ώστε οι νέες ρυθμίσεις εποπτείας να τεθούν σε πλήρη εφαρμογή κατά τη διάρκεια του 2010. Η εν λόγω δέσμη θα περιλαμβάνει δύο στοιχεία:
 - Σε σχέση με τη μακροοικονομική προληπτική εποπτεία, μέτρα για τη σύσταση **ευρωπαϊκού οργάνου** το οποίο θα επιβλέπει τη σταθερότητα του **χρηματοπιστωτικού συστήματος στο σύνολό του**
 - Σε σχέση με τη μικροοικονομική προληπτική εποπτεία, προτάσεις για την αρχιτεκτονική του **ευρωπαϊκού συστήματος χρηματοπιστωτικής εποπτείας**
- (2) Κάλυψη των κενών ως προς τα οποία οι ευρωπαϊκές ή οι εθνικές **κανονιστικές ρυθμίσεις** παρουσιάζουν ανεπάρκειες ή ατέλειες, με βάση προσέγγιση που αποδίδει προτεραιότητα στην ασφάλεια. Η Επιτροπή θα προτείνει:
 - Σφαιρική νομοθετική πράξη για την καθιέρωση κανονιστικών και εποπτικών προτύπων για τα **αντισταθμιστικά κεφάλαια** (hedge funds), τα **κεφάλαια ιδιωτικών συμμετοχών** και τους λοιπούς παράγοντες που διαδραματίζουν συστημικά σημαντικό ρόλο στην αγορά (Απρίλιος 2009)
 - Λευκή Βίβλο για τα **εργαλεία έγκαιρης παρέμβασης** για την αποτροπή κρίσεων (Ιούνιος 2009)
 - Με βάση έκθεση για τα **παράγωγα** και τα άλλα σύνθετα δομημένα προϊόντα (Ιούνιος 2009), κατάλληλες πρωτοβουλίες για την αύξηση της διαφάνειας και τη

διασφάλιση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας

- Νομοθετικές προτάσεις για την αύξηση της ποιότητας και της ποσότητας των **εποπτικών κεφαλαίων** για τις εργασίες χαρτοφυλακίου συναλλαγών και τη ρύθμιση του ζητήματος των περίπλοκων πράξεων τιτλοποίησης (Ιούνιος 2009) καθώς και για την αντιμετώπιση του κινδύνου ρευστότητας και της υπερβολικής μόχλευσης (φθινόπωρο 2009)
 - Κυλιόμενο πρόγραμμα δράσεων για τη θεσμοθέτηση ενός σαφώς **συνεκτικότερου συνόλου κανόνων εποπτείας** (που προβλέπεται να δρομολογηθεί το 2009)
- (3) Για να εξασφαλιστεί ότι οι ευρωπαίοι **επενδυτές, οι καταναλωτές και οι ΜΜΕ μπορούν να έχουν εμπιστοσύνη** όσον αφορά τις αποταμιεύσεις τους, την πρόσβαση σε πιστώσεις και τα δικαιώματά τους σχετικά με τα χρηματοπιστωτικά προϊόντα, η Επιτροπή θα υποβάλει:
- Ανακοίνωση για τα **επενδυτικά προϊόντα λιανικής** με στόχο την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των μέτρων διασφάλισης στον τομέα της εμπορίας (Απρίλιος 2009)
 - Περαιτέρω μέτρα για την ενίσχυση της **προστασίας των τραπεζικών καταθετών, των επενδυτών και των κατόχων ασφαλιστήριων συμβολαίων** (φθινόπωρο 2009)
 - Μέτρα για την **υπεύθυνη χορήγηση και λήψη δανείων** (φθινόπωρο 2009)
- (4) **Βελτίωση της διαχείρισης κινδύνου** σε χρηματοπιστωτικές εταιρείες και ευθυγράμμιση των **κινήτρων για τις αμοιβές** με τις βιώσιμες επιδόσεις. Για το σκοπό αυτό, η Επιτροπή σκοπεύει:
- Να ενισχύσει τη σύστασή της του 2004 σχετικά με τις **αποδοχές των διευθυντικών στελεχών** (Απρίλιος 2009)
 - Να υποβάλει νέα σύσταση σχετικά με τις **αμοιβές στον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών** (Απρίλιος 2009) και, κατόπιν, νομοθετικές προτάσεις για την υπαγωγή των καθεστώτων αμοιβών στο πεδίο άσκησης προληπτικής εποπτείας (φθινόπωρο 2009)
- (5) Διασφάλιση **αποτελεσματικότερων κυρώσεων** κατά των αθέμιτων πρακτικών στις αγορές. Για το σκοπό αυτό, η Επιτροπή σκοπεύει:
- Να αναθεωρήσει την **οδηγία για την κατάχρηση αγοράς** (φθινόπωρο 2009)
 - Να υποβάλει προτάσεις για το πώς θα μπορούσε να επιτευχθεί η ενίσχυση με εναρμονισμένο τρόπο και η καλύτερη επιβολή των **κυρώσεων** (φθινόπωρο 2009)

Η Επιτροπή καλεί το εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο να εγκρίνει την παρούσα μεταρρύθμιση ενόψει της συνόδου κορυφής της ομάδας χωρών G-20 στο Λονδίνο. Μια τέτοια έγκριση θα καταδείξει τη βούληση και τη δέσμευση της Ευρωπαϊκής Ένωσης να λάβει φιλόδοξα μέτρα με σκοπό την εφαρμογή του σχεδίου δράσης της Ουάσινγκτον της G-20. Το Ευρωπαϊκό

Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο είναι σκόπιμο να κληθούν να αποδώσουν τη δέουσα προτεραιότητα στις επερχόμενες προτάσεις της Επιτροπής.

3. ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Η παγκόσμια οικονομία διέρχεται τη χειρότερη ύφεση εδώ και δεκαετίες. Το διεθνές εμπόριο παρουσίασε ταχεία συρρίκνωση. Προς τα τέλη του 2008, η βιομηχανική παραγωγή σημείωσε ταχεία κάμψη. Το ΑΕΠ τόσο των ΗΠΑ όσο και της Ιαπωνίας κατέγραψε σημαντική μείωση, ενώ η Κίνα γνώρισε το χαμηλότερο ετήσιο ποσοστό αύξησης του δικού της ΑΕΠ από το 2001, γεγονός που αντανακλά τη δραματική μείωση του διεθνούς εμπορίου.

Η οικονομία της ΕΕ δεν ήταν δυνατό να αποφύγει αυτή την παγκόσμια οικονομική κάμψη. Τόσο η ζώνη του ευρώ όσο και η ΕΕ βρίσκονται σήμερα σε κατάσταση σοβαρής ύφεσης. Η παραγωγή στους τομείς της μεταποίησης και των κατασκευών έχει πληγεί με ιδιαίτερη σφοδρότητα, με απώλεια της τάξεως των 150 δισ. € σε δωδεκάμηνη βάση. Η αυτοκινητοβιομηχανία από μόνη της κατέγραψε πτώση κατά 32,3%, η οποία πυροδότησε επιδείνωση και σε πολλούς άλλους κλάδους. Οι εξαγωγές προϊόντων μεταποίησης από την ΕΕ σε τρίτες χώρες μειώθηκαν κατά 5,8% τον Νοέμβριο/Δεκέμβριο του 2008, το δε ενδοκοινοτικό εμπόριο ελαττώθηκε κατά 13,7% σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος.

Πάντως, μολονότι το πραγματικό ΑΕΠ αναμένεται να μειωθεί κατά σχεδόν 2% το 2009³, προβλέπεται σταδιακή ανάκαμψή του στο ½% περίπου το 2010, εν μέρει λόγω της επίδρασης των μέτρων πολιτικής που λαμβάνονται σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο στο πλαίσιο του «Ευρωπαϊκού σχεδίου για την ανάκαμψη της οικονομίας» (ΕΣΑΟ).

3.1. Υλοποίηση του «Ευρωπαϊκού σχεδίου για την ανάκαμψη της οικονομίας»

Τον Δεκέμβριο του 2008, επί τη βάσει προτάσεων της Επιτροπής, συμφωνήθηκε ένα φιλόδοξο «Ευρωπαϊκό σχέδιο για την ανάκαμψη της οικονομίας» (ΕΣΑΟ). Στον πυρήνα του εν λόγω σχεδίου βρισκόταν η καταβολή συνδυασμένης προσπάθειας για να δοθεί άμεση δημοσιονομική ώθηση στην οικονομία της Ευρώπης, με παράλληλη στόχευση των σχετικών επενδύσεων στην ενδυνάμωση της ευρωπαϊκής οικονομίας, ούτως ώστε να ανταποκριθεί στις μακροπρόθεσμες προκλήσεις που την περιμένουν. Το Σχέδιο αναγνώριζε ότι η μείωση της ιδιωτικής ζήτησης κατέστησε ακόμη σπουδαιότερο τον ρόλο των κρατικών δαπανών βραχυπρόθεσμα.

Ο πλήρης αντίκτυπος του ΕΣΑΟ θα καταστεί εμφανής μόλις τους επόμενους μήνες, αλλά οι πρώτες ενδείξεις είναι θετικές, τόσο από την άποψη του μεγέθους των κινήτρων όσο και σε σχέση με την κατεύθυνση των μεταρρυθμίσεων. Τα περισσότερα κράτη μέλη έχουν ήδη θεσπίσει ή εξαγγείλει μέτρα παροχής δημοσιονομικών κινήτρων. Κατά την περίοδο 2009-2010, η δημοσιονομική πολιτική παρέχει στήριξη στην οικονομία της τάξεως του 3,3% του ΑΕΠ, ποσοστό που ισοδυναμεί με ποσό που υπερβαίνει τα 400 δισ. € και αποτελεί μια δυναμικά τεράστια βοήθεια για την ανάπτυξη και την απασχόληση σε ολόκληρη την ΕΕ.

Μεγάλο μέρος της στήριξης αυτής προέρχεται από τη λειτουργία των αυτόματων σταθεροποιητών, οι οποίοι είναι ιδιαίτερα ισχυροί στην ΕΕ. Επίσης προέρχεται από δέσμες μέτρων δημοσιονομικών κινήτρων που έχουν θεσπισθεί από τα κράτη μέλη και υπόκεινται σε διακριτική ευχέρεια, της τάξεως του 1,2% του ΑΕΠ, όπως επιτάσσει το ΕΣΑΟ, αν και τα

³ Σύμφωνα με τις προβλέψεις Ιανουαρίου της Επιτροπής.

σχετικά μεγέθη παρουσιάζουν μεγάλες αποκλίσεις αναλόγως των περιθωρίων δημοσιονομικών ελιγμών του κάθε κράτους μέλους. 30 δισ. € επιπλέον (0,3% του ΑΕΠ) έχουν καταστεί διαθέσιμα από κοινοτικές πηγές⁴. Η Επιτροπή έχει προτείνει στοχοθετημένες επενδύσεις της τάξεως των 5 δισ. € για την αντιμετώπιση της πρόκλησης της ενεργειακής ασφάλειας και την παροχή στις αγροτικές κοινότητες πρόσβασης υψηλής ταχύτητας στο Διαδίκτυο, καθώς επίσης υπό τη μορφή πρόσθετων προκαταβολών στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής ύψους 11 δισ. €, εκ των οποίων τα 7 δισ. € προορίζονται για νέα κράτη μέλη. Επίσης, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ) έχει αυξήσει κατά 15 δισ. € τα κεφάλαια που είναι διαθέσιμα για τη δανειοδότηση μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

Τα περισσότερα από τα μέτρα που λαμβάνουν τα κράτη μέλη είναι καταλλήλως προσανατολισμένα στην τόνωση της ζήτησης: παροχή στήριξης για τα νοικοκυριά, τις επιχειρήσεις και την απασχόληση, άμεση αύξηση της ζήτησης μέσω δημόσιων επενδύσεων και εκσυγχρονισμός των υποδομών (βλ. αναλυτικά στοιχεία στο παράρτημα ΙΙ). Συγχρόνως, τα περισσότερα από αυτά τα μέτρα συμβαδίζουν με τους πιο μακροπρόθεσμους στόχους που προσδιορίζονται στις ειδικές κατά χώρα συστάσεις που έχουν εκδοθεί κατ' εφαρμογή της στρατηγικής της Λισαβόνας για την ανάπτυξη και την απασχόληση, που περιλαμβάνουν τη συγκρότηση του γνωστικού υποβάθρου της Ευρώπης, την ενίσχυση της ενεργειακής ασφάλειας και την προσαρμογή σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα.

Η αποτελεσματική και ταχεία εφαρμογή των υπόψη μέτρων θα έχει καθοριστική σημασία και θα πρέπει να συνοδευθεί από μέτρα για τη βελτίωση των επιχειρηματικών συνθηκών. Η ΕΕ έχει κάθε συμφέρον να διατηρήσει μια εύρωστη και ανταγωνιστική βιομηχανική βάση καθώς εξελίσσεται σε μια βασισμένη στη γνώση οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα. Λόγω του πολυσύνθετου χαρακτήρα της σύγχρονης βιομηχανικής παραγωγής, αλλά και των οικονομικών κλίμακας και των ευκαιριών διαφοροποίησης που προσφέρει η ενιαία αγορά, η ΕΕ έχει τα τελευταία έτη καταστρώσει πολιτική παροχής οριζόντιας στήριξης στη βιομηχανία. Τόσο σε επίπεδο ΕΕ όσο και σε επίπεδο κρατών μελών, τούτο σημαίνει ότι η Ε&Α, η καινοτομία, οι νέες και οι περιβαλλοντικές τεχνολογίες καθώς και η επαγγελματική κατάρτιση μπορούν στο σύνολό τους να λάβουν χρηματοδότηση ως μέτρα στήριξης και ανάπτυξης. Τα εν λόγω οριζόντια μέτρα μπορούν να εφαρμόζονται σε διάφορους κλάδους της οικονομίας της ΕΕ, με χαρακτηριστικό πρόσφατο παράδειγμα το πλαίσιο κανόνων της ΕΕ για την αυτοκινητοβιομηχανία, το οποίο εξεδόθη από την Επιτροπή στις 25 Φεβρουαρίου⁵.

Τα κράτη μέλη αποδίδουν επίσης προτεραιότητα στις ανάγκες των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) λόγω της τεράστιας συμβολής τους στη συνολική απασχόληση στην ΕΕ και καλούνται να επισπεύσουν την εφαρμογή του «Νόμου για τις μικρές επιχειρήσεις». Η Επιτροπή θα υποβάλει συντόμως νομοθετική πρόταση για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση του προβλήματος των καθυστερημένων πληρωμών. Εκτός αυτού, πρέπει να αξιοποιηθούν στο έπακρο οι δυνατότητες βελτίωσης της νομοθεσίας, με έμφαση στη μείωση του διοικητικού φόρτου.

Τα μέτρα για την ενίσχυση των δεξιοτήτων, την τόνωση των επενδύσεων στην έρευνα, την προώθηση κατάλληλων συνθηκών για την καινοτομία, τη διάδοση του Διαδικτύου υψηλής ταχύτητας, τον εκσυγχρονισμό υφιστάμενων υποδομών μεταφορών και ενέργειας, μεταξύ άλλων μέσω της αυξημένης χρήσης συμπράξεων δημοσίου και ιδιωτικού τομέα, την αναβάθμιση της ενεργειακής απόδοσης και την αυξημένη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας αποτελούν στο σύνολό τους κατάλληλες ενέργειες για την επίτευξη των στόχων

⁴ Περιλαμβανομένων και ορισμένων νέων συμπράξεων δημοσίου και ιδιωτικού τομέα.

⁵ COM (2009) 104 της 25.2.2009.

του ΕΣΑΟ. Η εφαρμογή των εν λόγω μέτρων θα διευκολυνθεί από την ταχεία θέσπιση της προταθείσας τροποποίησης της νομοθεσίας σχετικά με την πολιτική συνοχής. Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να αξιοποιήσουν στο έπακρο τις δυνατότητες που προσφέρουν οι τροποποιήσεις αυτές με σκοπό την επίσπευση επενδύσεων καίριας σημασίας.

Ζωτική σημασία θα έχει η κατανόηση και διαχείριση των μακροπρόθεσμων επιπτώσεων της κρίσης για τα δημόσια οικονομικά, καθώς και η διαχείριση των συνεπειών για τα συστήματα συντάξεων και ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης. Τα δημοσιονομικά ελλείμματα πρέπει να επανέλθουν σε θέσεις συμβατές με την ανάγκη διασφάλισης της μακροπρόθεσμης διατηρησιμότητας των δημόσιων οικονομικών μόλις το επιτρέψουν οι οικονομικές συνθήκες, ιδίως ενόψει του μελλοντικού κόστους της δημογραφικής γήρανσης. Η μακροπρόθεσμη διατηρησιμότητα πρέπει να εξασφαλισθεί εντός του πλαισίου του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης.

Ορισμένα κράτη μέλη βρίσκονται σήμερα σε φάση μείωσης του δημοσιονομικού τους ελλείμματος με στόχο τον περιορισμό της εξάρτησής τους από εξωτερικές ροές πιστώσεων. Ενισχύθηκε ο μηχανισμός μεσοπρόθεσμης στήριξης του ισοζυγίου πληρωμών για κράτη μέλη που δεν συμμετέχουν στη ζώνη του ευρώ, μετά από την έγκαιρη στήριξη που δόθηκε στην Ουγγαρία και τη Λετονία.

Το ΕΣΑΟ αποτελεί μέρος της «Στρατηγικής της Λισαβόνας για την ανάπτυξη και την απασχόληση» κατά την τρέχουσα κρίση. Παρέχει την κατάλληλη ισορροπία για τον συνδυασμό των άμεσων κινήτρων με τη μακροπρόθεσμη προοπτική που είναι απαραίτητη. Επομένως, η Ευρώπη πρέπει να εξέλθει από την κρίση καλύτερα προετοιμασμένη για να ανταποκριθεί στις προκλήσεις μιας παγκόσμιας οικονομίας προσανατολισμένης στις χαμηλές εκπομπές άνθρακα και στις καινοτόμες δραστηριότητες.

Η Επιτροπή θα παρακολουθήσει επισταμένως, από κοινού με τα κράτη μέλη, τις συνέπειες των λαμβανόμενων μέτρων, και θα υποβάλει έκθεση για τη συντελεσθείσα πρόοδο ενόψει του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Ιουνίου.

3.2. Η ενιαία αγορά ως μοχλός ανάκαμψης

Η επιτυχής οικονομική ανάκαμψη της Ευρώπης θα εξαρτηθεί από την ικανότητά μας να αξιοποιήσουμε με τον καλύτερο τρόπο τόσο την εσωτερική αγορά όσο και τις παγκόσμιες αγορές. Η ενιαία αγορά έχει αποτελέσει την κινητήρια δύναμη για την οικονομική και κοινωνική ευημερία και τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης στην ΕΕ⁶. Παρέχει οικονομίες κλίμακας, οφέλη από την άποψη της αποτελεσματικότητας, καθώς επίσης την ευκαιρία αξιοποίησης των ισχυρών σημείων της ΕΕ. Μπορεί να λειτουργήσει ως ένας από τους βασικούς παράγοντες ανάκαμψης υπό την προϋπόθεση του στενού συντονισμού της σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Συμβάλλοντας στον συντονισμό της αντίδρασης στην κρίση, η Επιτροπή έχει εξασφαλίσει ότι κατά τον σχεδιασμό των μέτρων για τη στήριξη της ζήτησης, τα κράτη μέλη έχουν τη δυνατότητα να αξιοποιήσουν πλήρως την ευελιξία που προβλέπεται βάσει των υφιστάμενων κοινοτικών κανόνων. Η χρήση της συνοπτικής διαδικασίας για την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων σημαίνει ότι οι συμβάσεις δημοσίων επενδύσεων μπορούν να υπογραφούν εντός

⁶ Η εσωτερική αγορά αύξησε την ευημερία της ΕΕ κατά 2,15% του ΑΕΠ της ΕΕ σε ετήσια βάση και προσέθεσε 2,75 εκατομμύρια επιπλέον θέσεις εργασίας μεταξύ 1992 και 2006. Το ενδοκοινοτικό εμπόριο σε σχέση με το ΑΕΠ αυξήθηκε κατά 30% από το 1995 έως το 2005.

ενός μηνός. Το προσωρινό πλαίσιο για τις κρατικές ενισχύσεις βοηθά τις εταιρείες να αποκτούν πρόσβαση σε χρηματοδότηση ενόψει του περιοριστικότερου τραπεζικού δανεισμού. Τα κράτη μέλη έχουν την ευχέρεια να παρέχουν πρόσθετη ασφάλιση εξαγωγικών πιστώσεων μέσω κρατικών φορέων σε περίπτωση που τέτοιου είδους ασφάλιση δεν είναι πλέον διαθέσιμη από τον ιδιωτικό τομέα λόγω της χρηματοπιστωτικής κρίσης.

Συγχρόνως, η ΕΕ πρέπει να συνεχίσει τις προσπάθειες που η ίδια καταβάλλει για τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, με σκοπό τη στήριξη των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων που είναι πιθανό να τεθούν επικεφαλής όταν έλθει η ανάκαμψη. Η Επιτροπή υπέβαλε προσφάτως προτάσεις για τη μείωση του λογιστικού φόρτου για τις πολύ μικρές επιχειρήσεις, που αντιπροσωπεύουν δυναμικές οικονομίες για τις επιχειρήσεις της τάξεως των 6 δισ. €⁷ και θα συνεχίσει να σταθμίζει προσεκτικά την επιβάρυνση που αντιπροσωπεύουν νέες πρωτοβουλίες. Η έγκαιρη μεταφορά στις εθνικές νομοθεσίες της οδηγίας για τις υπηρεσίες κατά το τρέχον έτος θα αποτελέσει ένα πρόσθετο εργαλείο για την προώθηση νέων ευκαιριών για οικονομική δραστηριότητα και απασχόληση.

Η διαφύλαξη των πλεονεκτημάτων της ενιαίας αγοράς και η προαγωγή των ιδίων αξιών και εκτός της Ευρώπης θα παράσχει στην ΕΕ ένα μοναδικό εφελτήριο για την επάνοδο στην ανάπτυξη. Ο προστατευτισμός και η αναδίπλωση στις εθνικές αγορές θα οδηγήσει αναγκαστικά σε αποτελμάτωση, σε μια βαθύτερη και πιο μακροχρόνια ύφεση και στην απώλεια ευημερίας.

Οι ενέργειες των κρατών μελών για την αντιμετώπιση της κρίσης πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τη διάσταση της ενιαίας αγοράς. Τα περισσότερα κράτη μέλη, αν όχι όλα, θα παρέμβουν με σκοπό τη στήριξη της οικονομικής δραστηριότητας εντός των συνόρων τους κατά τη διάρκεια της τρέχουσας κρίσης. Η έξυπνη αξιοποίηση των εθνικών μοχλών σε ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο αποτελεί τον καλύτερο τρόπο για να διασφαλισθεί η αποτελεσματικότητα της δράσης.

Η αποτελεσματικότητα των εθνικών μέτρων μεγιστοποιείται εφόσον τα κράτη μέλη ενεργούν γνωρίζοντας ότι οι πράξεις τους άπτονται της ουσίας της ενιαίας αγοράς. Εργαζόμενη σε συνεννόηση με τα κράτη μέλη, η Επιτροπή είναι πρόθυμη να παράσχει συνδρομή για την κατάστρωση και εφαρμογή συγκεκριμένων μέτρων, την προώθηση της ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών και την ανταλλαγή εμπειριών από την άσκηση πολιτικής. Ο συντονισμός αυτός μπορεί να διασφαλίσει τη μεγιστοποίηση των θετικών δευτερογενών συνεπειών. Πρέπει δε να περιλαμβάνει την ανταλλαγή πληροφοριών για τα μέτρα που λαμβάνονται, καθώς επίσης κοινές εκτιμήσεις του αντικτύπου των υπόψη μέτρων. Στο παράρτημα III παρέχεται πρόσθετη καθοδήγηση για το πώς τα κράτη μέλη μπορούν να επεξεργασθούν μέτρα ανάκαμψης έτσι ώστε να διασφαλίζεται η συμβατότητά τους με την πλέον συναφή κοινοτική νομοθεσία.

3.3. Η ανανέωση της ευρωπαϊκής οικονομίας πέραν της κρίσης

Δεν υπάρχει καμιά αμφιβολία για τα πραγματικά δεινά που η τρέχουσα διπλή, δηλαδή χρηματοπιστωτική και οικονομική, κρίση προξενεί στα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις στην Ευρώπη. Ο δρόμος της ανάκαμψης θα διανυθεί σε διαδοχικά στάδια και θα απαιτήσει μια μεγάλης κλίμακας επιστράτευση προσπαθειών από όλους τους εμπλεκόμενους με σκοπό την επίτευξη της υλοποίησης διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων στο πλαίσιο της στρατηγικής της Λισαβόνας. Με τη συνένωση των προσπαθειών μας και με τη μέγιστη αξιοποίηση των

⁷ COM (2009) 83 της 26.2.2009.

ανταγωνιστικών μας πλεονεκτημάτων, με προεξάρχουσα την ενιαία αγορά μας, μπορούμε να εξασφαλίσουμε την ταχύτερη έξοδο της Ευρώπης από την παρούσα ύφεση.

Αν προσηλώσουμε τα βλέμματά μας στις κοινές μας αρχές και στους πιο μακροπρόθεσμους στρατηγικούς στόχους μας, τα μέτρα που λαμβάνουμε σήμερα για να αντεπεξέλθουμε στην παρούσα κρίση θα προετοιμάσουν το έδαφος για μια ομαλή μετάβαση στην ευρωπαϊκή οικονομία του μέλλοντος. Ειδικότερα, είναι σκόπιμο να διατηρήσουμε τον ρυθμό των προσπαθειών μας για τη μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα· όταν ξεκινήσει η οικονομική ανάκαμψη, οι τεχνολογίες και τα προϊόντα που σέβονται το περιβάλλον αναμένεται να αποτελέσουν τις πρωτοπόρες αγορές. Πρέπει να αρχίσουμε ήδη να μελετάμε τρόπους βελτίωσης των μηχανισμών που έχουμε στη διάθεσή μας για να ανταποκριθούμε στην ανάκαμψη· ορισμένες επιχειρήσεις θα προβούν σε αναδιάρθρωση, μερικές θα διαφοροποιήσουν τη δραστηριότητά τους και κάποιες ενδέχεται να αποχωρήσουν από την αγορά. Η διαδικασία της επανόδου εθνικοποιημένων επιχειρήσεων σε ιδιωτική ιδιοκτησία και γενικά η επαναφορά του βαθμού κρατικής παρέμβασης στις οικονομίες μας σε πιο κανονικά επίπεδα θα απαιτήσουν προσεκτική διαχείριση. Η πολιτική ανταγωνισμού της Κοινότητας μπορεί να στηρίξει αυτή τη ζωτικής σημασίας διαδικασία, κατευθύνοντάς την προς ανοικτές, αποτελεσματικές και καινοτόμες λύσεις.

Τα διδάγματα της κρίσης θα πρέπει ακόμη να ληφθούν υπόψη για την ανανέωση της ευρωπαϊκής ατζέντας διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων. Με γνώμονα τα διδάγματα της πρόσφατης πείρας, η Επιτροπή σκοπεύει να δρομολογήσει συζητήσεις σχετικά με τις «Ολοκληρωμένες κατευθυντήριες γραμμές για την ανάπτυξη και την απασχόληση» στο πλαίσιο της στρατηγικής της Λισαβόνας, οι οποίες κατευθύνουν τα κράτη μέλη και την Κοινότητα κατά την εκπόνηση των αντίστοιχων προγραμμάτων διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων.

Η Επιτροπή θα συνεργασθεί στενά με τα κράτη μέλη και με τους λοιπούς παράγοντες της στρατηγικής της Λισαβόνας προκειμένου να ληφθούν υπόψη τα πορίσματα των εν λόγω συζητήσεων για την κατάστροφη της στρατηγικής της Λισαβόνας που θα ισχύσει μετά το 2010. Η διαδικασία αυτή θα ξεκινήσει με γενική επανεξέταση της αναθεωρημένης στρατηγικής της Λισαβόνας στο πλαίσιο της σουηδικής Προεδρίας ενόψει της επεξεργασίας αποφάσεων προς λήψη την άνοιξη του 2010 κατά τη διάρκεια της ισπανικής Προεδρίας.

Ο πλήρης αντίκτυπος του ΕΣΑΟ θα καταστεί εμφανής μόλις τους επόμενους μήνες, αλλά οι πρώτες ενδείξεις είναι θετικές, τόσο από την άποψη του μεγέθους των κινήτρων όσο και σε σχέση με την κατεύθυνση των μεταρρυθμίσεων:

- Τα περισσότερα κράτη μέλη έχουν ήδη θεσπίσει ή εξαγγείλει δέσμες μέτρων παροχής δημοσιονομικών κινήτρων, που ανταποκρίνονται στον συνολικό στόχο του 1,5% του ΑΕΠ της Ένωσης. Λαμβανομένων υπόψη των συνεπειών των αυτόματων σταθεροποιητών, έχει καταστεί διαθέσιμη για την οικονομική ανάκαμψη δημοσιονομική στήριξη ίση με το 3,3% του ΑΕΠ περίπου, ποσοστό που ισοδυναμεί με ποσό που υπερβαίνει τα 400 δισ. € και αποτελεί τεράστια ώθηση για την ανάπτυξη και την απασχόληση.
- Τα περισσότερα από τα μέτρα των κρατών μελών έχουν ως στόχο την τόνωση της ζήτησης και είναι συμβατά με πιο μακροπρόθεσμους στόχους, όπως η ενίσχυση των δεξιοτήτων, η αύξηση των επενδύσεων στην καινοτομία, η διάδοση του Διαδικτύου υψηλής ταχύτητας και ο εκσυγχρονισμός υφιστάμενων υποδομών μεταφορών και ενέργειας.
- Η Επιτροπή έχει εξασφαλίσει ότι κατά τον σχεδιασμό των μέτρων για τη στήριξη της ζήτησης, τα κράτη μέλη έχουν τη δυνατότητα να αξιοποιήσουν πλήρως την ευελιξία που επιτρέπει η κοινοτική νομοθεσία. Παραδείγματος χάρη, η Επιτροπή εξέδωσε πρόσφατα κατευθύνσεις για τα μέτρα που αφορούν την αυτοκινητοβιομηχανία, έτσι ώστε να βοηθήσει τα κράτη μέλη σε σχέση με την παροχή στήριξης για την αναδιάρθρωση του συγκεκριμένου κλάδου.

Μέσω της ενιαίας αγοράς, όλα τα κράτη μέλη θα ωφεληθούν άμεσα και έμμεσα από τις παραγγελίες για αγαθά και υπηρεσίες που ανατίθενται ως αποτέλεσμα της προαναφερθείσας δέσμης κινήτρων. Τα κράτη μέλη πρέπει να αποδώσουν ιδιαίτερη προσοχή στη μεγιστοποίηση των θετικών δευτερογενών συνεπειών της ενιαίας αγοράς, η οποία ήταν κατά το παρελθόν και θα παραμείνει η κινητήρια δύναμη για την οικονομική και κοινωνική ευημερία και τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης στην ΕΕ.

Προς τον σκοπό αυτό, οι ακόλουθες **αρχές** πρέπει να διέπουν τις ενέργειες των κρατών μελών με σκοπό τη στήριξη της πραγματικής οικονομίας:

- Διατήρηση του **ανοικτού χαρακτήρα** εντός της εσωτερικής αγοράς, συνέχιση της άρσης εμποδίων και αποφυγή όρθωσης νέων εμποδίων.
- Εξασφάλιση της **μη ύπαρξης διακρίσεων** με την αντιμετώπιση των αγαθών και των υπηρεσιών από άλλα κράτη μέλη σύμφωνα με τους κανόνες της ΕΕ και τις αρχές της συνθήκης.
- Προσανατολισμός των παρεμβάσεων με βάση τους **πιο μακροπρόθεσμους στόχους της πολιτικής μας**: διευκόλυνση των διαρθρωτικών αλλαγών, μακροπρόθεσμη ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και αντιμετώπιση βασικών προκλήσεων, όπως είναι η συγκρότηση μιας οικονομίας χαμηλών εκπομπών άνθρακα.
- Πλήρης λήψη υπόψη της αποφασιστικής σημασίας των ΜΜΕ εφαρμόζοντας την αρχή του "σκέψου πρώτα σε μικρή κλίμακα".
- Ανταλλαγή πληροφοριών και βέλτιστων πρακτικών για τη **μεγιστοποίηση του συνολικού θετικού αντίκτυπου** μέσω αποτελεσμάτων κλίμακας.
- Συνένωση προσπαθειών και κατάστρωση μέτρων έτσι ώστε να προκύπτουν **συνέργειες** με

τα μέτρα που λαμβάνουν άλλα κράτη μέλη. Η αυξημένη συνεργασία σε ευρωπαϊκό επίπεδο έχει κεφαλαιώδη σημασία στο πλαίσιο αυτό.

- Υπεύθυνη χρήση της ευελιξίας που παρέχεται από το ανανεωμένο σύμφωνο σταθερότητας και ανάπτυξης, μεριμνώντας για την όσο το δυνατό ταχύτερη **επάνοδο των δημόσιων ελλειμμάτων σε θέσεις συμβατές με τη διατηρησιμότητα των δημόσιων οικονομικών**, αντιμετωπίζοντας συγχρόνως δυναμικά τα αίτια που βρίσκονται πίσω από τις μακροοικονομικές ανισοροπίες.
- Διατήρηση της ενιαίας αγοράς **ανοικτής στους εμπορικούς μας εταίρους** και σεβασμός των διεθνών υποχρεώσεων, ιδίως εκείνων που έχουν αναληφθεί στο πλαίσιο του ΠΟΕ.

Σε συμμόρφωση με το ΕΑΣΟ, τα κράτη μέλη πρέπει τώρα να εξασφαλίσουν ότι οι δέσμες μέτρων δημοσιονομικών κινήτρων συνοδεύονται από επίσπευση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων στους τομείς που προσδιορίζονται στις ειδικές κατά χώρα συστάσεις που έχουν εκδοθεί στο πλαίσιο της στρατηγικής της Λισαβόνας. Είναι ο καλύτερος τρόπος για να εξασφαλισθεί η μεγιστοποίηση της αποτελεσματικότητας κόστους των δαπανών που πραγματοποιούνται σήμερα, έτσι ώστε να ενισχύεται το μελλοντικό αναπτυξιακό δυναμικό και να ελαχιστοποιείται η βλάβη για τις μακροπρόθεσμες δημοσιονομικές προοπτικές με ορίζοντα το μέλλον. Ένα επιπλέον ουσιώδες προαπαιτούμενο για την Ευρώπη είναι να αδράξει τις ευκαιρίες που προσφέρει η παρούσα κρίση και να εξέλθει από αυτή καλύτερα προετοιμασμένη για να αντεπεξέλθει στις προκλήσεις μιας νέας παγκόσμιας οικονομίας, που θα είναι προσανατολισμένη στις χαμηλές εκπομπές άνθρακα, την καινοτομία, τις τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών και τις δεξιότητες.

Η Επιτροπή θα ελέγχει ανά τακτά χρονικά διαστήματα την πρόοδο που συντελείται και θα υποβάλει εγκαίρως σχετικές εκθέσεις, ώστε να ληφθούν αυτές υπόψη κατά τις επόμενες συνόδους του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου. Με γνώμονα τα αποτελέσματα του ΕΣΑΟ, η Επιτροπή σκοπεύει επίσης να αρχίσει την επεξεργασία της στρατηγικής της Λισαβόνας που θα ισχύσει μετά το 2010.

4. ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΩΝ ΙΔΙΩΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Ο αντίκτυπος της επιβράδυνσης της οικονομίας στα νοικοκυριά και στους εργαζόμενους αρχίζει να γίνεται εντονότερος. Η κατάσταση της αγοράς εργασίας, που τα τελευταία χρόνια ήταν πολύ καλή, επιδεινώνεται σήμερα γρήγορα και σε σημαντικό βαθμό. Η Επιτροπή προβλέπει ότι η αύξηση της απασχόλησης θα είναι αρνητική την επόμενη διετία. Η ανεργία αναμένεται ότι θα αυξηθεί κατακόρυφα. Μολονότι η εικόνα διαφέρει από το ένα κράτος μέλος στο άλλο, το γενικότερο επίπεδο απασχόλησης αναμένεται να συρρικνωθεί το τρέχον έτος κατά 1,6 % - δηλαδή κατά περίπου 3,5 εκατομμύρια θέσεις εργασίας – και η ανεργία στην ΕΕ να φθάσει στο 10% το 2010.

Ορισμένες προσαρμογές στην αγορά εργασίας αντικατοπτρίζουν τον αντίκτυπο επιτυχημένων διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων του παρελθόντος. Μολονότι αυτό θα πρέπει να διευκολύνει την ταχύτερη βελτίωση όταν ανακάμψει η οικονομία, παραμένει σαφές ότι βραχυπρόθεσμα οι συνέπειες θα είναι δριμυείς. Αυτοί που ενδέχεται να πληγούν περισσότερο από την εξέλιξη αυτή είναι οι νέοι με συμβάσεις εργασίας περιορισμένου χρόνου, καθώς και το διακινούμενο εργατικό δυναμικό.

4.1. Μείωση του ανθρώπινου κόστους της κρίσης

Τα περισσότερα κράτη μέλη έχουν υιοθετήσει μέτρα για την απασχόληση και κοινωνικά μέτρα προκειμένου να στηρίξουν τους ιδιώτες και να μειώσουν το ανθρώπινο κόστος της κρίσης. Ενώ τα κράτη μέλη πρωτοστατούν στην αντιμετώπιση των προκλήσεων αυτών, οι ευρωπαϊκές πολιτικές συμβάλλουν βοηθώντας τα να διαμορφώσουν και να εφαρμόσουν αποτελεσματικές απαντήσεις στα προβλήματα της απασχόλησης και της κοινωνικής συνοχής.

Τα κράτη μέλη έχουν εστιάσει τα μέτρα τους σε τέσσερις ευρύτερες κατηγορίες προτεραιοτήτων:

- μέτρα που αποβλέπουν στη **διατήρηση υφιστάμενων θέσεων απασχόλησης**: επιδόματα εργασίας μειωμένου χρόνου, μείωση των εργοδοτικών εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, μισθολογικές επιδοτήσεις και στήριξη των ΜΜΕ,
- μέτρα που αποβλέπουν στη **διασφάλιση της ταχείας (επαν-)ένταξης στην αγορά εργασίας**: επαγγελματική κατάρτιση και στήριξη υπέρ των μειονεκτούντων ατόμων, αλλαγές στα επιδόματα ασθένειας ή αναπηρίας και νέοι κανόνες επιλεξιμότητας για τα επιδόματα ανεργίας,
- μέτρα για τη **στήριξη των πλέον ευάλωτων ομάδων**: αύξηση του ελάχιστου εισοδήματος/μισθού, επέκταση της κάλυψης ή παράταση της διάρκειας των επιδομάτων ανεργίας, αύξηση των στεγαστικών ή οικογενειακών επιδομάτων, φορολογικές εκπτώσεις ή απαλλαγές και μέτρα κατά της υπερχρέωσης ή της ανάκτησης περιουσιακών στοιχείων,
- μέτρα για την **ενίσχυση της κοινωνικής προστασίας και την επένδυση σε κοινωνικές υποδομές και υποδομές ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης**: επενδύσεις σε κατοικίες, νοσοκομεία, πρωτοβάθμια ιατρική περίθαλψη, υποδομές μακροχρόνιας περίθαλψης και σχολεία, καθώς και ενέργειες για τη στήριξη των συνταξιοδοτικών ταμείων στις μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις τους.

Οι συνέπειες της κρίσης στην απασχόληση και στον κοινωνικό τομέα εξακολουθούν να εκτυλίσσονται και αποδεικνύονται σοβαρότερες από ό,τι αναμενόταν όταν λήφθηκαν τα περισσότερα αρχικά μέτρα. Ως εκ τούτου πρέπει να καταβληθούν περισσότερες προσπάθειες σε όλα τα επίπεδα προκειμένου να αντιμετωπισθεί η ανεργία και να προσαρμοσθούν και να εκσυγχρονισθούν τα προγράμματα κοινωνικής πρόνοιας, ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και δημόσιας υγείας. Η εισοδηματική στήριξη σε συνδυασμό με ενεργά μέτρα θα τονώσει τη ζήτηση, θα διευκολύνει την επιστροφή στον εργασιακό στίβο και θα αποτρέψει τον κοινωνικό αποκλεισμό.

Για να βοηθηθούν τα κράτη μέλη στις προσπάθειές τους να αντιμετωπίσουν την κρίση και να εφαρμόσουν τα μέτρα ανάκαμψης της οικονομίας, ενισχύονται τα διαθέσιμα χρηματοοικονομικά μέσα. Η ανανέωση του **Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση**⁸ θα επιτρέψει την ταχεία ενεργοποίησή του για την παροχή στήριξης των ατόμων και των περιοχών που πλήττονται από σημαντικές περικοπές θέσεων εργασίας.

Τα τρέχοντα προγράμματα του **Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ)** παρέχουν στήριξη σε 9 εκατομμύρια εργαζομένους ετησίως. Μόνο το 2009 διατίθενται μέσω του ΕΚΤ 10,8 δισεκατ. € υπό μορφή επιχορηγήσεων. Το ταμείο μπορεί να καλύψει ανάγκες που

⁸ COM (2008) 867 της 16.12.2008.

προκύπτουν από την κρίση, π.χ. όσον αφορά την καλύτερη αντιστοίχιση προσφοράς και ζήτησης εργασίας, τη στήριξη κοινών πρωτοβουλιών των κοινωνικών εταίρων, την προώθηση της κοινωνικής καινοτομίας και των συνεργασιών σε θέματα απασχόλησης ή την ενίσχυση των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης. Η απλούστευση των κανόνων που διέπουν το ΕΚΤ⁹ θα επιτρέψει την άμεση αύξηση των προκαταβολών κατά 1,8 δισεκατ. €. Σε όλες τις περιπτώσεις στις οποίες απαιτείται η προσαρμογή του προγραμματισμού του ΕΚΤ στις ανάγκες της κρίσης, η Επιτροπή θα μεριμνά ώστε οι αλλαγές στο πρόγραμμα να ολοκληρώνονται το συντομότερο δυνατό.

Ενώ τα περαιτέρω μέτρα για τη στήριξη της απασχόλησης θα πρέπει να διαμορφώνονται από τα κράτη μέλη, σε συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους, με βάση τις οικονομικές συνθήκες και την κατάσταση που επικρατεί αγορά εργασίας εκάστου κράτους μέλους, είναι σημαντικό τα μέτρα αυτά να διατηρήσουν τη συνοχή τους με τις μακροπρόθεσμες ανάγκες διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων. Τα μέτρα πρέπει να διευκολύνουν την μακροπρόθεσμη διαδικασία μεταρρύθμισης των πλέον επηρεαζόμενων τομέων, να προάγουν την ανταγωνιστικότητα και το ανθρώπινο κεφάλαιο των τομέων αυτών. Πρέπει επίσης να συμβάλλουν στην αντιμετώπιση κρίσιμων μακροπρόθεσμων προκλήσεων, όπως ο αντίκτυπος της δημογραφικής γήρανσης στην προσφορά εργατικού δυναμικού και στην αξιοποίηση των ευκαιριών που απορρέουν από την οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα.

Με σκοπό την μεγιστοποίηση των θετικών δευτερογενών επιπτώσεων και την καλύτερη συλλογική αντιμετώπιση των άνευ προηγουμένου προκλήσεων που θέτει η κρίση, η Επιτροπή θα προωθήσει την αμοιβαία εκμάθηση και ανταλλαγή ορθών πρακτικών μεταξύ των κρατών μελών.

Τα ακόλουθα **στοιχεία** μπορούν να βοηθήσουν τα κράτη μέλη στην κατάρτιση κατάλληλων και αποτελεσματικών μέτρων:

- **Διατήρηση των ατόμων σε απασχόληση**, ιδίως με την παροχή χρηματοδοτικής στήριξης στις προσωρινές εύκαμπτες διευθετήσεις του χρόνου απασχόλησης. Η προσωρινή προσαρμογή του ωραρίου εργασίας («μειωμένη απασχόληση») σύμφωνα με τις ανάγκες παραγωγής μπορεί να αποτελέσει σημαντική πηγή ευελιξίας της εισροής εργασίας. Η πρόληψη των μαζικών απολύσεων ίσως μετριάσει τον κοινωνικό αντίκτυπο της κρίσης, περιορίσει σημαντικά τις δαπάνες των επιχειρήσεων για τις απολύσεις και τις (επανα)προσλήψεις και αποτρέπει την απώλεια ανθρώπινου κεφαλαίου ειδικά στις επιχειρήσεις. Τέτοιες δράσεις πρέπει να συνδυάζονται με μέτρα στήριξης της απασχολησιμότητας και καθοδήγησης των ατόμων σε νέες θέσεις απασχόλησης, παρέχοντας τα μέσα στους εργαζόμενους να επωφεληθούν από νέες ευκαιρίες όταν ανακάμψει η οικονομία. Τα μέτρα αυτά πρέπει να αποτελέσουν αντικείμενο συντονισμού ώστε να αποφευχθούν δευτερογενείς επιπτώσεις σε άλλα κράτη μέλη.
- **Ενίσχυση της ενεργοποίησης και επαρκούς εισοδηματική στήριξη** όσων πλήττονται περισσότερο από την οικονομική επιβράδυνση κάνοντας πλήρη χρήση των παροχών κοινωνικής προστασίας, σύμφωνα με την προσέγγιση της ευελιξίας με ασφάλεια. Στις χώρες στις οποίες η ασφάλιση ανεργίας είναι πολύ περιορισμένη χρονικά, θα πρέπει να εξεταστεί η προσωρινή επέκτασή της και/ή η ενίσχυση των όσων προβλέπονται για τα ελάχιστα εισοδήματα. Τα κίνητρα για επιστροφή στην εργασία θα πρέπει να διατηρηθούν αμετάβλητα και οι ευάλωτες ομάδες να στηριχθούν σύμφωνα με τη στρατηγική

⁹ COM (2008) 813 της 26.11.2008.

ενεργητικής ένταξης.

- **Επένδυση στην επανεκπαίδευση και αναβάθμιση των δεξιοτήτων** ιδίως για τους εργαζόμενους με μειωμένο ωράριο και σε τομείς που βρίσκονται σε παρακμή. Θα πρέπει να προτιμηθεί εκπαίδευση στοχοθετημένη σε μελλοντικές ανάγκες της αγοράς εργασίας, όπως οικολογική απασχόληση. Προς τούτο θα πρέπει να δοθεί βάρος στην εκτίμηση των μελλοντικών αναγκών σε δεξιότητες. Οι υπηρεσίες απασχόλησης πρέπει να ενισχυθούν ώστε να μπορούν να αντιμετωπίσουν την αυξημένη ανεργία.
- **Μετριασμός του άμεσου αντίκτυπου της χρηματοπιστωτικής κρίσης στους ιδιώτες** με τη λήψη ειδικών μέτρων για την πρόληψη της υπερχρέωσης και τη διατήρηση της πρόσβασης σε χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες. Σε χώρες με μεγάλα καθεστώτα εκ των προτέρων κεφαλαιοποίησης στα συνταξιοδοτικά τους συστήματα, η ανάκαμψη των συνταξιοδοτικών ταμείων είναι μεγάλης σημασίας για την προστασία των σημερινών και των μελλοντικών εισοδημάτων των συνταξιούχων.
- **Διασφάλιση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων** εντός της ενιαίας αγοράς η οποία θα αποτελέσει πηγή νέων ευκαιριών. Μπορεί να συμβάλλει στην διευθέτηση επίμονων αναντιστοιχιών μεταξύ δεξιοτήτων και αναγκών της αγοράς εργασίας ακόμη και κατά τη διάρκεια της οικονομικής κάμψης. Στο πλαίσιο αυτό, σκοπός της οδηγίας περί αποσπάσεως εργαζομένων είναι η διευκόλυνση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων στο πλαίσιο της διασυνοριακής παροχής υπηρεσιών παρέχοντας, ταυτόχρονα, προστασία κατά του κοινωνικού ντάμπινγκ. Η Επιτροπή θα εργαστεί με τα κράτη μέλη και τους κοινωνικούς εταίρους για μια κοινή ερμηνεία της οδηγίας ώστε να εξασφαλισθεί ότι η εφαρμογή της στην πράξη - ιδίως η διοικητική συνεργασία μεταξύ κρατών μελών - θα έχει τα επιθυμητά αποτελέσματα.
- Εξέταση της δυνατότητας λήψης **μέτρων στήριξης**, όπως η μείωση του μη μισθολογικού κόστους για άτομα χαμηλής ειδικευσης. Οι μισθολογικές εξελίξεις και τα δημοσιονομικά μέτρα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη την ανταγωνιστική θέση και την αύξηση της παραγωγικότητας εκάστου κράτους μέλους.
- Παροχή επαρκούς στήριξης για την αντιμετώπιση της **ανεργίας των νέων** και του προβλήματος των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα τη σχολική εκπαίδευση. Ο χρόνος που περνά κανείς εκτός εκπαιδευτικού συστήματος ή άνεργος όταν είναι νέος μπορεί να έχει συνέπειες μεγάλης διάρκειας. Τα κράτη μέλη πρέπει να προετοιμασθούν και να ενθαρρύνουν μίαν αύξηση της ζήτησης για **εκπαίδευση και κατάρτιση** λόγω της οικειοθελούς παράτασης του χρόνου φοίτησης των υφιστάμενων σπουδαστών και της αναζήτησης νέων δεξιοτήτων από άτομα που έχουν χάσει την εργασία τους. Στο πλαίσιο αυτό μπορούν να εκτιμηθούν ήδη τομείς μελλοντικής ανάπτυξης της αγοράς εργασίας, όπως η οικολογική απασχόληση.
- Ένταξη των μέτρων που αποβλέπουν στην αναθεώρηση της νομοθεσίας περί προστασίας της απασχόλησης σε ένα **πλαίσιο ευελιξίας με ασφάλεια** που καλύπτει όλες τις συνιστώσες με σκοπό την ελάττωση του κατακερματισμού και τη βελτίωση της λειτουργίας των αγορών εργασίας.

4.2. Μια ευρωπαϊκή σύνοδος κορυφής για την απασχόληση

Μια ευρωπαϊκή προσέγγιση μπορεί να συμβάλει στις προσπάθειες του εκάστοτε κράτους μέλους για την αντιμετώπιση της πρόκλησης της απασχόλησης αποφεύγοντας παράλληλα τις στρεβλωτικές επιπτώσεις. Η ευρωπαϊκή σύνοδος κορυφής για την απασχόληση που θα

πραγματοποιηθεί τον Μάιο θα δώσει την ευκαιρία να γίνει απολογισμός της κατάστασης που διαμορφώνεται και να συμφωνηθούν περαιτέρω συγκεκριμένα μέτρα. Η σύνοδος αυτή θα ετοιμασθεί με τη συνεργασία των κοινωνικών εταίρων και θα βασιστεί στην πρόοδο που επιτεύχθηκε σε σχέση με την ανανεωμένη κοινωνική ατζέντα το περασμένο έτος.

Η σύνοδος κορυφής πρέπει να επιτύχει τρία πράγματα:

- Πρέπει να συντελέσει στην επιτάχυνση της οικονομικής ανάκαμψης εστιαζόμενη σε διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις με σκοπό να δημιουργηθούν πιο ευέλικτες, ασφαλείς και χωρίς αποκλεισμούς αγορές απασχόλησης.
- Πρέπει να καταλήξει σε συμφωνία ως προς μια συντονισμένη προσέγγιση για τη μείωση των κοινωνικών επιπτώσεων της κρίσης.
- Πρέπει, επίσης, να καταλήξει ομόφωνα με τους κοινωνικούς εταίρους και τα ενδιαφερόμενα μέρη όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο θα πρέπει να εκσυγχρονισθούν οι κοινωνικές πολιτικές προς αμοιβαίο όφελος των εργαζομένων και των εργοδοτών.

Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στα μέτρα αντιμετώπισης της ανεργίας, με έμφαση στην ένταξη των νέων και των πλέον ευάλωτων ομάδων στην αγορά εργασίας. Η σύνοδος κορυφής πρέπει να εξετάσει τον βέλτιστο τρόπο στήριξης των προσπαθειών που καταβάλλουν τα κράτη μέλη με πολιτικές της ΕΕ, ιδίως όσον αφορά τη διόρθωση των διαρθρωτικών αδυναμιών των αγορών εργασίας σύμφωνα με τις συστάσεις της στρατηγικής της Λισαβόνας για την ανάπτυξη και την απασχόληση.

Η προπαρασκευή για τη σύνοδο κορυφής θα γίνει από κοινού με τους κοινωνικούς εταίρους και σε συνεννόηση με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη. Με σκοπό τη συγκέντρωση υλικού για τα θέματα και τις τυχόν λύσεις που θα πρέπει να απασχολήσουν τη σύνοδο κορυφής, η Επιτροπή θα οργανώσει μια σειρά από εργαστήρια σε διάφορα κράτη μέλη στα οποία θα συμμετάσχουν το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, οι κοινωνικοί εταίροι, ΜΝΚ και η κοινωνία των πολιτών. Οι ενέργειες αυτές θα συμπληρώνουν τις ανταλλαγές απόψεων της Επιτροπής με τα κράτη μέλη και τους κοινωνικούς εταίρους που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού κοινωνικού διαλόγου. Η ευρεία και ανοικτή αυτή διαδικασία προπαρασκευής θα πρέπει να χρησιμεύσει ως στέρεο υπόβαθρο για την οικοδόμηση μιας φιλόδοξης ομόφωνης προσέγγισης γύρω από μια σειρά συγκεκριμένων αποτελεσμάτων που θα πρέπει να επιτευχθούν τον Μάιο.

5. ΠΡΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΚΑΜΨΗΣ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ: Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗ ΣΥΝΟΔΟ ΚΟΡΥΦΗΣ ΤΗΣ G-20

Η τρέχουσα κρίση έχει πραγματικά παγκόσμιες διαστάσεις. Η κλίμακα και η ταχύτητα με την οποία ο κλονισμός μιας σπουδαίας από συστημική άποψη χρηματοπιστωτικής αγοράς επηρέασε το χρηματοπιστωτικό σύστημα και εξαπλώθηκε στις πραγματικές οικονομίες παγκοσμίως αποδεικνύουν τον βαθμό της αλληλεξάρτησης που χαρακτηρίζει σήμερα τον κόσμο.

Η ΕΕ διαδραμάτισε ηγετικό ρόλο στην δημιουργία της πεποίθησης ότι απαιτούνται παγκόσμιες λύσεις. Μετά την πρωτοβουλία της ΕΕ, στη σύνοδο κορυφής της G-20 στην Ουάσιγκτον, τον Νοέμβριο του 2008, συμφωνήθηκε σχέδιο δράσης για την ανανέωση της διεθνούς χρηματοπιστωτικής αρχιτεκτονικής με στόχο την προσαρμογή της στα σημερινά δεδομένα της παγκοσμιοποίησης.

Η ΕΕ οφείλει να συνεχίσει να ομιλεί με μια φωνή κατά τη σύνοδο κορυφής της G-20 που θα πραγματοποιηθεί στο Λονδίνο στις 2 Απριλίου. Η μακρόχρονη πείρα και οι επιτυχίες μας στο θέμα της ολοκλήρωσης περιφερειακών αγορών και της αποτελεσματικής σύστασης θεσμικών οργάνων μας χαρίζουν ισχύ και επιρροή στο πλαίσιο των εργασιών αυτών.

Καθώς η εφαρμογή του Ευρωπαϊκού σχεδίου για την ανάκαμψη της οικονομίας επιταχύνεται, στο πλαίσιο φιλόδοξης μεταρρύθμισης των ευρωπαϊκών χρηματοπιστωτικών αγορών, η Ευρωπαϊκή Ένωση βρίσκεται σε ιδιαίτερα κατάλληλη θέση ώστε να αναλάβει την πρωτοβουλία να προτείνει συγκεκριμένες λύσεις οι οποίες μπορούν να αποδώσουν ουσιαστικά αποτελέσματα σε παγκόσμιο επίπεδο.

Οι προσπάθειες αυτές πρέπει να ανταποκρίνονται στην ανάγκη για λύσεις σε παγκόσμιο επίπεδο στον τομέα της κλιματικής αλλαγής. Η μετάβαση σε οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα αναμένεται ότι θα δημιουργήσει νέες ευκαιρίες για ανάπτυξη όχι μόνο στην Ευρώπη αλλά και παγκοσμίως. Στη σύνοδο κορυφής του Λονδίνου θα πρέπει συνεπώς να επαναληφθεί η δέσμευση να επιτευχθεί φιλόδοξο συνολικό αποτέλεσμα κατά τις διαπραγματεύσεις για την κλιματική αλλαγή που θα διεξαχθούν στην Κοπεγχάγη, τον Δεκέμβριο 2009, στο πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών.

Πρέπει επίσης να εξασφαλίσουμε ότι η σύνοδος κορυφής του Λονδίνου θα στείλει σαφή μηνύματα όσον αφορά την ανάγκη να παραμείνουν ανοικτές οι παγκόσμιες αγορές. Αν και όλοι γενικά συμφωνούν ότι ο προστατευτισμός αποδείχθηκε, με βάση τα ιστορικά δεδομένα, καταστροφικός σε περιόδους ύφεσης, οι εγχώριες πιέσεις για την εφαρμογή περιοριστικών μέτρων μπορεί να είναι ισχυρές. Για να αποτραπεί αυτός ο κίνδυνος, απαιτείται ένα σαφές μήνυμα.

Οι δυνάμει υποψήφιες και γειτονικές χώρες της ΕΕ υφίστανται επίσης τις επιπτώσεις της κρίσης. Η Επιτροπή διατηρεί τη δέσμευση για συνεργασία με τους ευρωπαϊκούς και διεθνείς χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς προκειμένου να στηρίξει την οικονομική σταθερότητα και την ανάπτυξή τους. Η Επιτροπή χαιρέτισε το σχέδιο δράσης που κατάρτισαν η Ευρωπαϊκή Τράπεζα για την Ανασυγκρότηση και την Ανάπτυξη (ΕΤΑΑ), η ΕΤΕπ και η Παγκόσμια Τράπεζα, προκειμένου να παράσχουν βοήθεια για την ενίσχυση των τραπεζών και για τη στήριξη της δανειοδότησης σε ορισμένες χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης.

Τέλος, λόγω της έκτασης των επιπτώσεων της παγκόσμιας κρίσης και της επιβράδυνσης των δραστηριοτήτων που προκάλεσε στις αναπτυσσόμενες χώρες, πρέπει να τηρήσουμε τη δέσμευσή μας να βοηθήσουμε αυτές τις χώρες, καθ' όλη τη διάρκεια της κρίσης, να βγουν από τη φτώχεια και να περάσουν στη διατηρήσιμη ανάπτυξη. Η στήριξη των χωρών αυτών στην επίτευξη των αναπτυξιακών στόχων της χιλιετίας είναι απαραίτητη για την παγκόσμια οικονομική ανάκαμψη στο πλαίσιο ανοικτής διατηρήσιμης οικονομίας.

Η ΕΕ πρέπει να τηρήσει τις δεσμεύσεις της για Αναπτυξιακή Βοήθεια στις Υπερπόντιες Χώρες (ODA), ώστε η βοήθεια αυτή, παράλληλα με άλλα διαθέσιμα μέσα, να μπορέσει να χρησιμοποιηθεί για την προώθηση της ανάπτυξης, των επενδύσεων, του εμπορίου και της δημιουργίας θέσεων απασχόλησης. Με τη βοήθεια των διαφόρων μέσων της Επιτροπής, των κρατών μελών και της ΕΤΕπ, η ΕΕ θα πρέπει να επικεντρωθεί σε τομείς όπως η γεωργία, η κλιματική αλλαγή και οι υποδομές όπου μπορεί να επιτευχθεί άμεσο αντικυκλικό αποτέλεσμα. Οι προσπάθειες αυτές θα πρέπει να συνοδεύονται από ισχυρή δέσμευση των αναπτυσσόμενων χωρών ότι θα διασφαλίσουν χρηστή μακροοικονομική και δημοσιονομική διακυβέρνηση.

Κατά τη σύνοδο κορυφής του Λονδίνου η ΕΕ πρέπει να επιδιώξει την επίτευξη συμφωνίας

επί ενός συνόλου συγκεκριμένων επιτευκτέων αποτελεσμάτων, σύμφωνα με τις τρέχουσες εσωτερικές αποφάσεις της. Στη σύνοδο θα πρέπει να αναληφθούν σταθερές δεσμεύσεις για τη **βελτίωση του παγκόσμιου χρηματοπιστωτικού και κανονιστικού συστήματος**, ούτως ώστε όλοι οι ενδιαφερόμενοι φορείς και μέσα να υπόκεινται σε κατάλληλη ρύθμιση και έλεγχο, με τους εξής τρόπους:

- **Ενίσχυση της διαφάνειας και λογοδοσίας:** οι κανόνες τραπεζικής προληπτικής εποπτείας καθώς και τα λογιστικά πρότυπα πρέπει να βελτιωθούν μέσω της σύστασης αντικυκλικών μηχανισμών και της κατάλληλης αντιμετώπισης του θέματος της εύλογης αξίας. Οι κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι των τραπεζών πρέπει να αντανακλούν καλύτερα τους κινδύνους ως προς τη ρευστότητα, τα δε κίνητρα για την τιτλοποίηση απαιτήσεων πρέπει να αναπροσαρμοσθούν. Οι δομές διακυβέρνησης του συμβουλίου διεθνών λογιστικών προτύπων πρέπει να βελτιωθεί.
- **Ενίσχυση της προσήκουσας ρύθμισης:** η ρύθμιση και η εποπτεία, και ιδίως τα πρότυπα προληπτικής εποπτείας της επιτροπής της Βασιλείας, πρέπει να επεκταθούν σε όλους τους συναφείς συστημικούς φορείς – αντισταθμιστικά κεφάλαια, κεφάλαια ιδιωτικών συμμετοχών και άλλα μη ρυθμιζόμενα πιστωτικά ιδρύματα. Οι εταιρείες πιστοληπτικής βαθμολόγησης πρέπει να υπόκεινται σε αυστηρές απαιτήσεις ώστε να διασφαλίζεται η ποιότητα και η διαφάνεια των βαθμολογιών που δίνουν και να μην υπόκεινται σε συγκρούσεις συμφερόντων. Οι πολιτικές που αφορούν τις αμοιβές πρέπει να αναπροσαρμοσθούν ώστε να αποφεύγεται η ανάληψη υπερβολικών βραχυπρόθεσμων κινδύνων και να υπόκεινται σε εποπτεία.
- **Προώθηση της ακεραιότητας στις χρηματοπιστωτικές αγορές:** πρέπει να καταρτιστεί κατάλογος των μη συνεργάσιμων χωρών καθώς και ένα σύνολο κοινών μέτρων που θα ισχύει για τις χώρες αυτές στους τομείς της εποπτείας, της καταπολέμησης της νομιμοποίησης του παράνομου χρήματος, της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και της φορολογίας. Οι τράπεζες πρέπει να αποθαρρύνονται να αναπτύσσουν δραστηριότητες σε υπεράκτια κέντρα¹⁰ μέσω της εφαρμογής αυξημένων απαιτήσεων προληπτικής εποπτείας και αυστηρότερων κανόνων περί διαφάνειας. Οι κανόνες περί κατοχής και μεταβίβασης τίτλων που κατέχονται από διαμεσολαβητές πρέπει να εναρμονισθούν σε παγκόσμιο επίπεδο.
- **Ενίσχυση της διεθνούς εποπτικής συνεργασίας:** πρέπει να συσταθούν παγκόσμια σώματα εποπτικών αρχών και να τους δοθούν οι εξουσίες που απαιτούνται για την αποτελεσματική τους δράση. Οι εποπτικές αρχές πρέπει να ανταλλάσσουν βέλτιστες πρακτικές και να προωθούν την παγκόσμια σύγκλιση των ασκούμενων πρακτικών.
- **Το Φόρουμ για τη Χρηματοοικονομική Σταθερότητα (FSF)** πρέπει να διευρυνθεί πριν από τη σύνοδο κορυφής της 2ας Απριλίου, προκειμένου να περιλάβει όλες τις μεγάλες αναδυόμενες χώρες και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
- **Μεταρρύθμιση της διακυβέρνησης των διεθνών χρηματοπιστωτικών οργανισμών:** στη σύνοδο κορυφής του Λονδίνου πρέπει να συμφωνηθεί ένα χρονοδιάγραμμα νέων μεταρρυθμίσεων του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (IMF) και της Παγκόσμιας Τράπεζας. Το σύστημα διορισμού των ανώτατων στελεχών αυτών των δύο θεσμικών

¹⁰ Σύντομα η Επιτροπή θα υποβάλει προτάσεις για την ανταλλαγή πληροφοριών και τη διαφάνεια σε θέματα φορολογίας στο εσωτερικό της ΕΕ και με τρίτες χώρες.

φορέων πρέπει να αναθεωρηθεί.

- **Ενίσχυση του ΔΝΤ:** τα κράτη μέλη πρέπει να συνεισφέρουν από κοινού ώστε οι πόροι του ΔΝΤ να διπλασιαστούν προσωρινά. Το ΔΝΤ πρέπει να ενισχύσει την επιτήρηση που ασκεί, διευρύνοντας την κάλυψη θεμάτων του χρηματοπιστωτικού τομέα, ενισχύοντας την πολυμερή επιτήρηση, και εξασφαλίζοντας πολυμερείς διαβουλεύσεις σχετικά με την ομαλή διόρθωση των παγκόσμιων ανισορροπιών. Η συνεργασία με το FSF πρέπει να ενισχυθεί και να θεσπιστούν αποτελεσματικοί κοινοί μηχανισμοί έγκαιρης προειδοποίησης. Τα μέλη του FSF και άλλες συστημικά σημαντικές χώρες πρέπει να αξιολογούνται τακτικά από το ΔΝΤ και οι αδυναμίες που διαπιστώνονται να λαμβάνονται υπόψη από τον μηχανισμό έγκαιρης προειδοποίησης. Οι μεταρρυθμίσεις πρέπει να περιλαμβάνουν εσωτερικές διαδικασίες και να εξασφαλίζουν ότι τα βασικά συμπεράσματα της επιτήρησης από το ΔΝΤ προωθούνται στο διεθνές νομισματικό και χρηματοπιστωτικό συμβούλιο.
- **Ανάπτυξη της Παγκόσμιας Τράπεζας και των περιφερειακών τραπεζών ανάπτυξης:** οι τράπεζες θα πρέπει να επιδείξουν ευελιξία κατά την εφαρμογή των μέσων που διαθέτουν προκειμένου να συγκεντρώσουν τη βοήθεια που θα συμβάλει στην άμβλυνση των συνεπειών της κρίσης, ιδίως για τους ευάλωτους πληθυσμούς. Θα πρέπει να εξασφαλιστούν επαρκείς πόροι για τις δραστηριότητές τους.

Η σύνοδος κορυφής θα πρέπει να στηρίξει την **ισόρροπη ανάπτυξη στις παγκόσμιες αγορές**, με την:

- **Προώθηση της ανάκαμψης της παγκόσμιας οικονομίας μέσω συνεχούς διεθνούς συντονισμού των δημοσιονομικών μέτρων** και του πραγματικού αντίκτυπού τους. Η ΕΕ συμμετέχει στην προσπάθεια που καταβάλλεται διεθνώς για την αποκατάσταση της ανάπτυξης. Η διεθνής συνεργασία πρέπει να εξασφαλίζει ότι τα ισχύοντα δημοσιονομικά μέτρα συνάδουν με τη μακροπρόθεσμη διατηρησιμότητα των δημόσιων οικονομικών. Τα μέτρα αυτά πρέπει επίσης να επιτρέπουν την πραγματοποίηση επαρκών επενδύσεων σε μακροπρόθεσμες πολιτικές, όπως η καινοτομία, η εκπαίδευση η ενεργειακή απόδοση και η οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα. Μόλις εδραιωθεί η ανάκαμψη, θα είναι δυνατόν να ανακληθούν μεθοδικά και συντονισμένα τα μέτρα μακροοικονομικής στήριξης.
- **Προώθηση του ανοικτού εμπορίου** που θα συμπληρώσει τα δημοσιονομικά κίνητρα. Οι χώρες της G-20 πρέπει να προσπαθήσουν να διευρύνουν περισσότερο το άνοιγμα των παγκόσμιων αγορών. Είναι απαραίτητο να ολοκληρωθεί σύντομα ο Γύρος της Ντόχα με βάση τα υφιστάμενα διαπραγματευτικά κείμενα για τη γεωργία και τα βιομηχανικά αγαθά. Η σύνοδος κορυφής του Λονδίνου πρέπει να επιβεβαιώσει μια ισχυρή κοινή στάση έναντι του προστατευτισμού, σύμφωνα με την υποχρέωση τήρησης του "standstill" (statu quo) που συμφωνήθηκε στην Ουάσινγκτον και τον μηχανισμό παρακολούθησης που θεσπίστηκε στο πλαίσιο του ΠΟΕ. Οι εταίροι της G-20 πρέπει να δηλώσουν την κοινή απόφασή τους να τηρήσουν αυτή τη δέσμευση σε ανώτατο πολιτικό επίπεδο.
- **Ανάληψη πολυμερούς πρωτοβουλίας για τη χρηματοδότηση του εμπορίου** η οποία θα ενισχύσει τις προσπάθειες του Ομίλου της Παγκόσμιας Τράπεζας και άλλων σχετικών πολυμερών αναπτυξιακών οργανισμών να επεκτείνουν τις δραστηριότητές τους για τη χρηματοδότηση του εμπορίου.
- **Προώθηση της παγκόσμιας ανάπτυξης** ως μέρος της λύσης της παγκόσμιας κρίσης και βάση για την ειρήνη και τη σταθερότητα της υφηγίου. Η σύνοδος κορυφής του Λονδίνου

πρέπει να επαναλάβει τη δέσμευση όσον αφορά τη στήριξη των προσπαθειών των αναπτυσσόμενων χωρών για ανάπτυξη και για την καταπολέμηση της φτώχειας, κυρίως με την τήρηση των αναπτυξιακών στόχων της χιλιετίας. Για να διευκολύνουν την ενεργό συμμετοχή των αναπτυσσόμενων χωρών στο διεθνές εμπόριο, τα μέλη της G-20 πρέπει να τηρήσουν τις υποσχέσεις τους για την παροχή βοήθειας στο εμπόριο και να παράσχουν στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες πρόσβαση χωρίς δασμούς και ποσοτώσεις στις αγορές τους.

6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η παρούσα ανακοίνωση εξηγεί πώς η Ευρωπαϊκή Ένωση μπορεί να βασιστεί στα μέτρα που έχουν ήδη ληφθεί για την αντιμετώπιση της χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης. Η ΕΕ εισέρχεται τώρα σε νέα φάση εφαρμογής του σχεδίου για την ανάκαμψη της οικονομίας της, οπότε έχει ανάγκη από αποτελεσματικό συντονισμό των λαμβανόμενων μέτρων, ώστε να είναι βέβαιο ότι θα αποδώσουν πλήρως και θα βοηθήσουν τις επιχειρήσεις, τα νοικοκυριά και γενικά τους Ευρωπαίους πολίτες. Η παρούσα ανακοίνωση απηχεί τις συζητήσεις των αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων της 1^{ης} Μαρτίου 2009 και τονίζει ότι η πορεία προς την ανάκαμψη θα απλουστευθεί αν τα μέτρα ενός κράτους μέλους σχεδιαστούν έτσι ώστε να προκαλέσουν ανάκαμψη σε άλλα κράτη μέλη. Χάρη στον αποτελεσματικό συντονισμό η ενιαία αγορά θα δώσει ώθηση στην ανάκαμψη της οικονομίας.

Η Επιτροπή καλεί το Εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο:

- να συμφωνήσει ότι είναι ανάγκη να θεσπιστεί νέα δέσμη μέτρων για τη μεταρρύθμιση του χρηματοπιστωτικού τομέα, περιλαμβανομένου ενός νέου εποπτικού πλαισίου για τον χρηματοπιστωτικό τομέα της ΕΕ, με βάση τις εργασίες της ομάδας de Larosière, και να καθοριστούν τα βασικά στοιχεία αυτού του νέου πλαισίου στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ιουνίου, με βάση τις νέες προτάσεις της Επιτροπής· επίσης να ζητήσει από το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να δώσουν προτεραιότητα στην έγκριση των προτάσεων για τη ρύθμιση του τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών που θα υποβάλει η Επιτροπή κατά τους επόμενους μήνες·
- να καλέσει τα κράτη μέλη να λάβουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να διασφαλίσουν τη μακροπρόθεσμη χρηματοπιστωτική σταθερότητα μόλις το επιτρέψει η οικονομική κατάσταση, σύμφωνα με το αναθεωρημένο Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης·
- να καλέσει τα κράτη μέλη να επισπεύσουν την εφαρμογή των εθνικών σχεδίων ανάκαμψης και την υλοποίηση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεών τους·
- να καλέσει τα κράτη μέλη να εφαρμόσουν τις κοινές αρχές που καθορίζονται στο τμήμα 3.2 κατά την κατάρτιση και την εφαρμογή των μέτρων για την ενίσχυση της πραγματικής οικονομίας·
- να καλέσει τα κράτη μέλη να βοηθήσουν πραγματικά τους πολίτες καθ' όλη τη διάρκεια της κρίσης, βασιζόμενα στα στοιχεία για συγκεκριμένη δράση που αναφέρονται στην παρούσα ανακοίνωση·
- να εγκρίνει τις προπαρασκευαστικές εργασίες της ευρωπαϊκής συνόδου κορυφής για την απασχόληση που θα πραγματοποιηθεί τον Μάιο·

- να εγκρίνει την κοινή ευρωπαϊκή θέση για τη σύνοδο κορυφής της G-20 στο Λονδίνο.